

Strategia de dezvoltare locală a comunei Deleni 2021-2027

CUPRINS

Introducere - Principii care stau la baza elaborării documentului

Capitolul 1. Prezentarea Comunei Deleni

1.1 Scurt istoric

1.2 Localizare

1.3 Cadru natural

1.4 Relieful

1.5 Apele si solul

1.6 Demografie și urbanism

1.7 Capacitate administrativă

1.8 Infrastructură

1.9 Agricultură, economie și mediu de afaceri

1.10 Cultura

1.11 Protecția mediului

1.12 Patrimoniu și recreere

Capitolul 2. Analiza SWOT

Capitolul 3. Contextul strategic pentru perioada 2021-2027

3.1 Contextul european de dezvoltare

3.2 Contextul național de dezvoltare

3.3 Contextul regional de dezvoltare

Capitolul 4. Viziune, obiective și măsuri de dezvoltare a comunei Deleni

4.1 Viziunea de dezvoltare

4.2 Obiectivul general

4.3 Prioritățile și obiectivele strategice

Capitolul 5. Implementarea Strategiei

5.1 Plan de proiecte propuse în cadrul strategiei de dezvoltare locală a comunei Deleni în perioada 2021-2027

5.2 Implementarea și monitorizarea strategiei

Introducere - Principii care stau la baza elaborării documentului

Elaborarea Strategiei de dezvoltare a comunei Deleni pentru perioada 2021 – 2027 reprezintă unul dintre pașii cei mai importanți în procesul dezvoltării locale, clarificând pe termen mediu și lung care sunt direcțiile și domeniile spre care se orientează efortul de dezvoltare al comunității. Strategia de dezvoltare locală a comunei Deleni are ca scop principal trasarea direcțiilor de dezvoltare din punct de vedere social, economic și cultural în acord cu documentele programatice naționale și europene, bazându-se pe o planificare mult mai eficientă a resurselor în vederea atingerii obiectivelor propuse.

Procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Locală este unul complex și implică utilizarea unei game largi de instrumente metodologice, oferind posibilitatea identificării nevoilor de dezvoltare ale comunei Deleni.

Elementele Strategiei de Dezvoltare Locală se fundamentează ținând cont de orientările strategice privind politica de coeziune la nivel european și național, de prioritățile determinate de Strategia Europa 2000, de prioritățile stabilite în cadrul Strategic Comunitar, de planificarea strategică națională, precum și de cea regională și județeană.

Strategia de dezvoltare locală a comunei Deleni a fost realizată în conformitate cu Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, Acordul de parteneriat 2021- 2027 dintre România și Uniunea Europeană și politicile Uniunii Europene, axându-se pe valorificarea potențialului economic, social și ecologic al zonei în vederea reducerii decalajelor față de mediul urban dar și față de zone similare administrativ-teritoriale din Uniunea Europeană. Alte documente consultate: Recenzia lucrărilor (cărți, monografii, studii, articole etc.);

- Consultarea documentelor programatice (Strategia județului Vaslui aferentă perioadei de programare curente dar și ale celor pregătitoare pentru următoarea perioadă de programare);
- Consultarea surselor de informație online;
- Organizarea de chestionare la nivelul populației, al mediului de afaceri și la nivelul aparatului instituției primarului.

Conceptul de dezvoltare durabilă a comunităților rurale își are originile la nivel mondial din anul 1992, în cadrul Conferinței de la Rio de Janeiro, 170 de state, printre care și România, au căzut de acord în mod unanim asupra nevoii clare și imediate de a adopta o strategie globală pentru secolul următor, denumită „AGENDA 21”.

Conform prevederilor stabilite în cadrul Conferinței de la Rio, fiecare autoritate locală are obligația de a realiza propria strategie de dezvoltare durabilă. Agenda 21 Locală implică nevoia ca autoritățile locale să colaboreze cu toate sectoarele comunității respective, punând accentul pe participarea comunității și pe democrația locală lărgită, furnizând astfel o modalitate de integrare și centralizare a problemelor sociale, economice și de mediu, care să conducă, în final, la enunțarea de obiective, strategii, politici și acțiuni la nivel local.

Agenda 21 recunoaște că autoritățile locale au de jucat un rol esențial în dezvoltarea durabilă, deoarece:

- reprezintă comunitatea locală și lucrează în numele ei;
- au un impact major în mediul economic;
- au un rol programator însemnat, deoarece desfășoară, delegă sau influențează multe din serviciile care determină calitatea vieții;
- administrează părți importante din patrimoniul natural sau construit;
- pot influența comunitatea prin educație, informații și exemplu propriu;
- pot declanșa colaborări cu alte organizații;

Dezvoltarea durabilă a comunităților are ca scop principal eradicarea sărăciei la nivel local, punând accent pe valorificarea potențialului și a resurselor locale, care pot fi structurate în patru categorii:

- capitalul uman: cunoștințe, abilități, capacități, creativitate, strategii de adaptare;
- capitalul fizic: clădiri, drumuri, rețele etc.;
- capitalul natural: sol, aer, apă, flora, fauna etc.;
 - capitalul social: structuri de administrare și luare a deciziilor, comunitatea, cultura.

Capitolul 1. Prezentarea Comunei Deleni

1.1 Scurt istoric

Deleni. Aceasta denumire “s-ar fi dat dupa numele unui locuitor anume Ursu Vasile Deleanul, cel dintai o asezat pe acest loc din timp foarte departat. Se afla la Sud-Estul judetului la distanta de 14.5 km dela orasul Vaslui, situat pe un platou intins, avand o positiune pitoresca, placuta ochiului prin aspectul ce infatiseaza gradinile si livedile cu pomi fructiferi de toate speciile, aerul curat ce domneste peste tot locul, face cu drept cuvânt a se numi acest loc gradina de placere a judetului Vaslui.” (*Dictionarul geografic al judetului Vaslui – pag 64*).

Relieful comunei Deleni este caracterisic Colinelor Tutovei, satele fiind aşezate pe dealuri, iar cel de reşedinţă pe un platou cu înclinare spre sud-est, delimitat spre est de valea râului Bârlad. Odinioară, localnicii foloseau rar termenul colină şi ziceau „zare” sau „pe zare”, iar delimitarea ogoarelor după criteriul răzăşesc era „din zare în zare” sau „de la pârau până în zare”, răsirate pe dealurile comunei Deleni, precum: Ciunta, Dinga, Butnariu, Gheras, Grigoroaia, Țuglui etc., şi pe platourile: Lia, Poiana, Vlamnic, Podiș, Zănoaga, Ivești, București etc. relieful variind între 320 m la nord-vest de satul Deleni şi 95 m în şesul Bârladului.

Pârâul Ghilahoi, Bilahoi sau Bilavoi izorăşte din comuna Deleni, străbate comuna Costești şi se varsă în râul Bârlad. Aici, este menţionat documentar satul București, cu mori pe Bilavoi mănăstire în luncă, la 1546, în stăpânirea lui Mihăilă, fiul lui Gligori, cu rudele sale, strănepoții lui Bucur Dan. Anterior, la 1507, Gligorie şi Maruşca, nepoții aceluiaşi Bucur Dan, vânduseră două părți din moara Bucureștilor, pe Bilavoi.

Pe Bilahoi a existat şi schitul sau mănăstirea lui Lupan din Deleni. La 15 octombrie 1491, hotarul moşiei ocolului domnesc la târgului Vaslui ajungea spre sud până la „drumul ce vine de la Deleni la Lipovăț ...”.

Istoria satului Deleni prinde contur începând din 20 mai 1597, când Ioan Lupan, fost mare medelnicer, a vândut jumătate din satul Hotinești, din ținutul Tutovei, „ci să numesc Delenii, pe pârâul Giurgii”, partea de est, cu vad de moară pe râul Bârlad, lui Gheorghe şi Petru, nepoții lui Sima

Bica. În același an, sulgerul Lupan Buznea și-a împărțit pământul său din Deleni celor opt fii avuți cu două femei, Sofia și Busca (numită și Maria), menționând și „codrul mănăstirii”. Pomelnicul schitului Ghilahoi consemnează că sulgerul Lupan a avut cu Maria (sau Busca) cinci copii: Onilă, Țiganca, Merla, Anița, Grigore, iar cu Sofia, trei: Turce, Gheorghe, Urâta, care aveai să fie regăsiți pe un izvod al răzeșilor moșiei Deleni, din 1801. Pe la 1620, nepoții și strănepoții lui Sima Bica primeau act de întărire asupra acelei jumătăți din satul Hotinești, fiind moștenire a Nastei Deloae, stăpânind „jumătate de sat de Hotinești ci să numesc Deleni pe pârâul Giurgii parte despre răsărit ci este în ținutul Tutovei”.

La jumătatea secolului al XVII-lea, la 6 iulie 1650, Vasile Lupu întărea răzeșilor Ignat, Harbuz, Tâgule, Ioan, Gheorghe și Petru, stăpânirea peste jumătatea de vest a satului Deleni, ce s-a numit Hotinești, în urma unei judecăți cu Ionașcu Zăpodeanu. Cealaltă jumătate de sat era întărită diacului Daniil și rudelor sale, în baza unui act de la 1620. Peste un deceniu, la 1661, Grigore și frații săi, găsim pe fiii lui Lupan stăpânind a treia parte din Deleni. În secolul al XVIII-lea, satul se afla în stăpânirea urmașilor celor amintiți mai sus, care se judecau pentru părți din moșia satului. La 1759, preoții Grigoraș Roșca și Neculai, Simion Cheșca, Strătulat Roșca, Andrei Gălușcă, descendenții lui Lupan, se judecau cu Dumitrașcu, Donici, Ion Plăcintă, Artion Blăniță și alții, descendenții lui Sima Bica, pentru a treia parte din jumătatea de apus a satului Deleni. În anul următor, la 7 august 1750, mărturia hotarnică delimitează partea de apus, a răzeșilor Lupănești, din porunca isprăvniceii ținutului Tutova, alegându-se părțile răzeșilor până la pârâul Bilahoiului și pe dealul Lipovăț, la Poiana Șchiopului, apoi până la Izvorul Mare în jos de mănăstirea lui Lupan, unde se întâlnea cu hotarul Bucureștilor, precum și viile și livezile de lângă „mănăstioara lui Lupan”; partea de răsărit nu a putut fi delimitată din lipsa actelor doveditoare. În schimb, Sava Burghel și rudele sale stăpâneau jumătate din partea sau hliza Arămeștilor, care era delimitată deja la 1759 din moșia Deleni.

Răzeșii au continuat judecățile, urmașii celor de mai sus îi găsim la 1805, preotul Vasile Focșa și alți răzeși din Deleni, descendenți din bătrânul Ignat, erau în proces cu Gheorghe Talpiș, vornic de poartă, care revendica părți din moșie, ca descendent al Salomeiei, fata bătrânului Ignat. Cercetarea a dovedit că Ignat n-a avut fete, ci doar doi feciori. Gheorghe și Țugule, din acesta din urmă descinzând răzeșii, încât vor rămâne

nestingheriți pe partea de apus a moșiei. Răzeșii din Deleni știau la 1840 că sunt urmașii lui Lupan, aflați într-un nou proces: Pascal Ganea și Blănițeștii, răzeși ai moșiei Deleni, cu urmașii sulgerului Lupan, încheiat cu hrisovul emis de Mihai Sturdza, la 8 mai 1840.

Vechiul schit al lui Lupan se afla la sud de actuala mănăstire Moreni, construită la 1853 și care a fost restaurată în 1986, cu sprijinul enoriașilor din Moreni, Deleni, Dinga, Costești și alte sate. Noua biserică a mănăstirii Moreni a fost construită în anii 1992-1996.

Fig. 11. Mănăstirea Moreni; foto Ioan Toderașcu, 2020

Pe teritoriul comunei Deleni, în vremea lui Ștefan cel Mare, la 18 martie 1497, exista satul Hăoșești cu mori pe râul Bârlad, „mai jos de Lipovăț”, care era al Anușcăi, fiica lui Oană Căuia. Ulterior, acest sat s-a numit Hăvășești și Căuiești, apoi Curelușa, iar din secolul al XIX-lea până astăzi, Zâzâncă sau Zizinca. Pe o hartă din 1781, realizată de armata rusă, la sud de Lipovăț apar satele Dselsinka/Zâzâncă de Sus și Kurelușa/Zâzâncă de Jos și Delaene/Deleni. În temeiul acestui act de la 1497, răzeșii satelor Zâzâncă și Curălușa, au „rășluit” două părți din vechea moșie Hăvășești care aparținea mănăstirii de la Lipovăț, dar judecata s-a încheiat în favoarea schitului, la 1819¹. Răzeșii au reluat procesul, dar iarăși au pierdut, la 1827. Peste doi ani au cerut rejudecarea pricinii cu schitul de la Lipovăț, precizând că vreme de 330 de ani moșii și strămoșii lor au stăpânit moșia, „statorniciți și întemeiați cu acareturi, livezi, vii sădite de multă vreme, bisărică strămoșască, casă și altele”, după documentul de la Ștefan cel Mare, iar după o vreme doar o parte din moșia Hăvășești „care este stearpă”, ar fi fost făcută danie de unii dintre bătrânii lor mănăstirii Lipovăț, în timp ce pe cealaltă parte s-ar fi format satele Zâzâncă și Curălușa. Procesul se judecă la 1836, răzeșii fiind reprezentați de vechilii sau avocații lor, Gheorghe Blăniță, Ioan Buța și Ioan Burghelea, iar schitul de către egumenul său și de Dimitrie Beldiman, care trebuiau să arate dovezi că moșia Căuiești sau Hăvășești, de la ținutul Tutovei și moșia Vârșovenii, de la ținutul Vasluiului, au fost una lângă alta în stăpânirea mănăstirii. Însă au venit unii țărani, locuitori de acolo, Buhușeștii, Hariton Parteni și Gavril Aprodu, zicând că aveau o bucată de loc între moșii, adică satele Zâzâncă și Curălușa erau situate între cele două moșii. Dar reprezentanții mănăstirii aduc ca mărturie alte documente în sprijinul lor, precum cel din 1609, când Nestor Ureche a cumpărat întreg satul Hăvășești de la Greaca și Sofronia, fiicele Mariei Căuiul, care sat se mai numea și Căuiești. Ulterior, satul a fost cumpărat de hatmanul Nicolae Racoviță, iar Racovițeștii aveau să-l dăruiască schitului de la Lipovăț, potrivit unei hotărâri de judecată din 1778, care amintea de o pricină a lui Mihai Racoviță cu egumenul de la Dobrovăț, pentru pretenția celui dintâi asupra moșiei Hăvășești, egumenul susținând că boierii Racovițești erau „ctitori la Lipovăț și la Dobrovăț”. Conflictul nu s-a încheiat aici, continuând cu răzeșii de moșia Deleni, „numită și Arămeștii și Băcanii”, reprezentați de Scarlat Herescu asupra mănăstirii Lipovăț, care ar fi câștigat prin proces doar pământurile satelor Zâzâncă și Curălușa, iar mănăstirea s-ar fi întins cu stăpânirea și peste capătul de răsărit al moșiei Deleni, care ajungea

¹ Gh. Baci, *op. cit.*, p. 152-160.

până în malul Bârladului, parte de moșie pe care se afla satul Bulboaca. Cercetarea pricinii a dovedit neîntemeiată pretenția răzeșilor, printr-o hotărâre din 1847, care au rămas însă veșnic nemulțumiți. **(Dr Lucian-Valeriu Lefter)**

În cartea lui Gheorghe Ghibanescu – Vasluiul studiu și documente se menționează, “în statistica Moldovei din 1803 găsim date despre județul și târgul Vaslui împartit pe ocoale între care: Ocolul Stemnicului cu satele: Zizinca(răzeși) cu 58 liude, 9 slugi boieresti(4 log C. Bals, 2c minar lord.Duca, 1 aga Alecu Greceanul, 2 Balan Burgheloe), 5 feciori de mazili, 3 postelnici, 8 mazili, ruptasi, 1 preot, 1 diacon, 4 dascali, 4 calarasi ispravnicesti, Lipovatul(a schitului), Bulboasa...”

Din cartea “Situatiunea județului Vaslui de la 15 noiembrie 1933 – 1 decembrie 1934 – Prefectura Județului Vaslui” cităm: “Expoziția de fructe. După indemnul Ministrului de domenii s-a deschis în Vaslui, săptămâna fructelor – expunând fructe foarte frumoase un număr de 110 expozanți. Categoria II a, premiul I – Gheorghe Craciun Deleni – 500 lei; premiul II – Ioan Popa Deleni – 400 lei, premiul III – Samson Tudusciuc 200 lei, GS Popica – Deleni – 200 lei. La expoziția de animale taurasi -premiul II N. Donose Deleni – 400 lei, premiul III Gheorghe Tudusciuc Deleni 200 lei, boi de muncă – premiul III Th. Aprodu com Deleni – 300 lei.”

În aceeași carte este prezentat tabloul cu sumele acordate pentru “reparațiunile localurilor școlilor primare”: Zizinca – 6000 lei, Deleni de Jos – 20.000 lei. În 1933, în comuna Deleni era primar Toader Donosa, ajutor de primar Stefan Craciun, consilieri aleși: Alexandru Ionascu, Vasile Craciun, I Alexa, N Helgiu, Toader Neagu, Toader Cumpana, Gheorghe Murgulet, Ioan Damian. Consilier de drept: Preot I Stefanache, V. Mafeti învățator.

1.2 Localizare

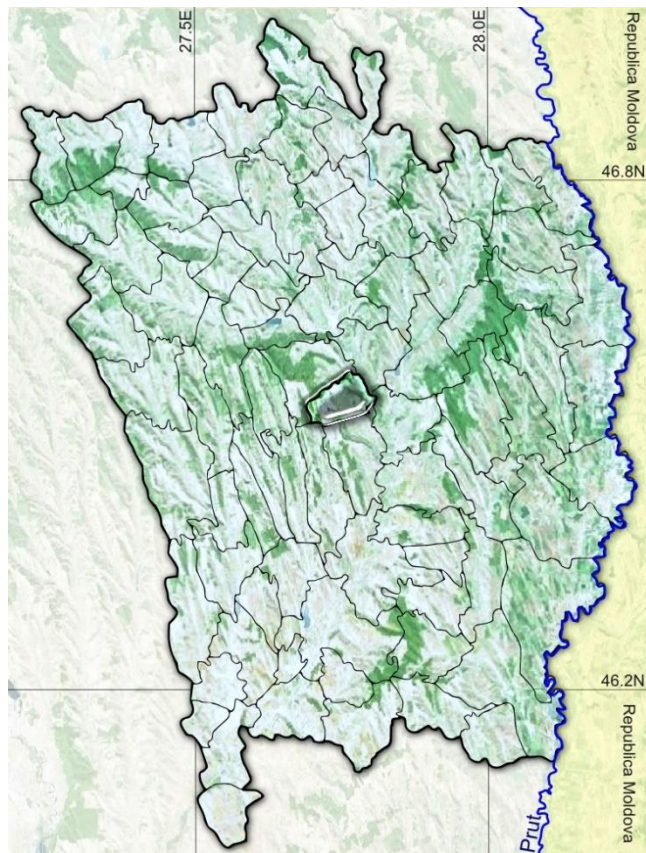

Figura 1 – Poziționarea comunei Deleni la nivelul Județului Vaslui
Sursa: ro.wikipedia.org

În rețeaua de localități a județului Vaslui, comuna Deleni, se încadrează în categoria comunelor mici (cele 37 comune la nivelul județului), cu o populație sub 3000 de locuitori. Reședința de comună – localitatea Deleni, se află la distanța de 16 km față de reședința de județ, municipiul Vaslui. Teritoriul administrativ al com. Deleni, are în componență – patru localități, respectiv: Deleni -reședință de comună, Zizinca, Bulboaca, Moreni. Toate satele componente sunt vechi așezări de răzeși, atestate încă din secolul al XV-lea.

Vecinătățile teritoriului administrativ, al comunei Deleni, sunt :

- la nord : teritoriul administrativ al comunei Lipovăț;
- la est: teritoriul administrativ al comunei Muntenii de Jos;
- la sud-est: teritoriul administrativ al comunei Albești;
- la sud : teritoriul administrativ al comunelor Costești și Bogdănești;
- la vest : teritoriul comunei Lipovăț;

1.3 Relieful

Situată în partea centrală a județului, pe partea dreaptă a râului Bârlad, comuna Deleni prezintă un relief variat, dealuri, podiș, șes, făcând parte din Podișul Central Moldovenesc.

Din punct de vedere geologic, teritoriul comunei Deleni se desfășoară pe depozite argilo-nisipoase de vârstă Sarmațianului superior și Meoțianului. În structura teraselor și în albia majoră a râului Bârlad, sunt pietrișuri, nisipuri și aluviuni argilo-nisipoase de vârstă Cuaternară. De aceeași vârstă sunt și depozitele de luturi-loessoide, perioada Pleistocen și Holocen.

Geomorfologic - Comuna Deleni, județul Vaslui, face parte din cadrul Podisului Central Moldovenesc. Acesta, în ansamblu se prezintă fragmentat, sub forma unor dealuri înalte, cu platouri largi la părțile superioare și a unor câmpii colinare înguste.

Dealurile sunt marginite de numeroși versanți cu caracter de cueste. Altitudinile în zonă, sunt cuprinse între 250m -300m.

Dealurile sunt străbătute de numeroși torenți cu o putere erozivă foarte mare în deosebi în timpul precipitațiilor bogate.

Relieful actual derivă dintr-o câmpie sarmato-pliocena, înălțată epirogenetic, fragmentată și transformată într-o regiune de platouri, coline și dealuri și reflectă atât condițiile geologice caracteristice pentru o regiune de vorland cât și factorii fizicogeografici care au participat la modelarea lor.

Este vorba de mobilitatea tectonică redusă, de alcătuirea litologică, dominate de prezența argilelor, marnelor, nisipurilor, ce alternează cu strate de gresii și calcare precum și de structura monoclinală (stratele ușor înclinate de la nord-vest spre sud-est) care au oferit condiții favorabile pentru activitatea arterelor hidrografice, a proceselor de versant (eroziuni, alunecări de strate) și a altor factori morfogenetici.

Morfologic- comuna Deleni este așezată pe dealurile din partea dreaptă a râului Bârlad.

Utilizarea terenului pe clase de folosinta in comuna Deleni

Categoria	Suprafata HA
Arabil	2700
Pasuni	331
fanete	90
Livezi	28
Vii	75
Terenuri agricole	3224
Terenuri neagricole	933
Total terenuri	4157

Suprafetele ocupate de diferite tipuri si forme de relief in comuna Deleni

Forme de macro-relief	ha	%
Ses aluvial	623	19.41
Culme	163	5.08
Suprafata slab inclinata	503	15.67
Versanti	1920	59.83

Suprafete ocupate de eroziunea in suprafata in comuna Deleni

Suprafata afectata	ha	%
Suprafata afectata total	1336	41.63
Slab	250	18.71
Moderat	120	8.98
Puternic	150	11.23
Foarte puternic	420	31.44
excesiv	396	29.64

Dupa aplicarea Legii fondului funciar nr 18/1991 s-a produs o fragmentare accentuata a terenului si trecerea de la sistemul de agricultura pe contur la sistemul traditional cu parcele mici, orientate si lucrat pe directia deal-vale. Toate acestea au dus la o accelerare a proceselor de eroziune.

Suprafete ocupate cu eroziunea in adncime in comuna Deleni

Suprafata afectata	ha	%
Suprafata afectata total	285	8.88
ogase	135	47.37
ravene	150	52.63

Din punct de vedere al dimensiunilor, formele eroziunii in adancime au fost clasificate in 3 tipuri principale:

- Rigola mare cu adancimea cuprinsa intre 0.2-0.5 m
- Ogasul, cu adancimea cuprinsa intre 0.5-2 m
- Ravena, cu adancimea mai mare de 2 m

(Studiu privind categoriile si calitatea suprafetelor de teren agricol – Oficiul judetean de studii pedologice si agrochimice Vaslui)

1.4 Apele si solul

Hidrologic, zona este situată în bazinul hidrografic al râului Bârlad, rețeaua hidrografică pe raza comunei este redusă, fiind reprezentată în principal de pârâul Giurgea.

Principalul curs de apa este râul Barlad, care primește afluenți, pe dreapta paraiele Gherghina, Ghilahoi.

Pe pârâul Ghilahoi s-a realizat Barajul de acumulare de la Deleni. Acest lac reprezintă confluența cu pârâul Nechitoasa. Barajul artificial are menirea de a iriga suprafețe agricole și de preîntâmpinare a inundațiilor.

Geologic - Geologic, zona aparține mării unități structurale-Platforma Moldovenească, care reprezintă prelungirea vestică a Marii platforme est-europene.

Soclul Platformei Moldovenești constituie o regiune rigidă de cratogen, peneplenizată și consolidată in Proterozoic mediu (Riphean).

Soclul este constituit din roci cristalofiliene, metamorfozate în facies amfibolitic.

Peste soclu se află cuvertura Platformei Moldovenești alcătuită din depozite sedimentare care cuprind intervalul stratigrafic Vendian-Cuaternar. Depozitele care se găsesc pe cuprinsul satului Deleni, fac parte, evident, din cadrul cuverturii Platformei Moldovenești. Stratigrafic, pe raza comunei Deleni, depozitele sedimentare de cuvertură aparțin cherssonianului, meotianului și cuaternarului.

Depozitele sedimentare cherssoniene sunt alcătuite litologic din nisipuri cenușii, adesea feruginoase, argile gălbui și marne în plăci.

Meoțianul este reprezentat prin orizontul cineritic de Nutasca –Ruseni, argile și nisipuri. Peste meoțian urmează depozitele cuaternare care alcătuiesc terasele, deluviile, glaciesurile, aluviunile și depozitele loessoide.

Tectonic, depozitele pastrează caracterul specific de platforma fiind monoclinale, cu o usoara inclinare NW-SE (cvasiorizontale).

Suprafetele ocupate de alunecari de teren in comuna Deleni

Suprafata afectata cu alunecari	ha	%
Suprafata afectata total	560	17.45
In valuri	171	30.54
In trepte	389	69.46

Ponderea tipurilor de sol in comuna Deleni

Tip sol	Prescurtare tip sol	Suprafata ha
Regosol	RS	620
Aluviosol	AS	332
Cernoziom	CZ	247
Faeoziom	FZ	268

Eutricambosoluri	EC	220
Preluvosoluri	EL	587
gleiosoluri	GS	134
Antrosoluri	AT	801

Situatia zonelor de risc la inundatii

Bazin hidrografic Curs de apa	Localitati afectabile	Obiective afectabile	Cauzele afectarii
Raul Ghilahoi	Deleni	10 ha pasune	Scurgeri de pe versanti si revarsari
Torent Bulboaca	Bulboaca	25 locuinte 5 ha pepiniera 30 ha arabil	Locuinte situate in zone inundabile 1 pod subdimensionat si colmatat Scurgeri de pe versanti si revarsari

(Studiu Calitatea vietii in teritoriul GAL Podu Inalt Vaslui – Consagra SRL Iasi)

1.5 Cadrul natural

Clima

Clima este temperat continentală. Temperatura medie anuală a aerului este de 9°C, cantitatea medie anuală de precipitații atmosferice este de 450-500 mm, iar vânturile au frecvență și viteză mare aproape tot anul. Pe valea râului Bârlad, în perioada rece a anului, pe timp liniștit și cer senin, se produc inversiuni de temperatură ale aerului, care generează înghețuri și brume, timpurii toamna și târzii primăvara, dăunătoare culturilor agricole.

Radiația solară globală are valori medii anuale de 112.16 kcal/cm² în jurul orașului Vaslui (Patriche C.V. 2005), cu variații temporale pe parcursul unui an, maximele și minimele fiind înregistrate în lunile iunie, respective decembrie, cât și spațiale, ce țin cont de gradul de înclinare a versanților și expoziția acestora.

Durata de strălucire a soarelui, calculate pentru intervalul 1961-1968, înregistrează o sumă medie plurianuală de peste 2090 ore la Vaslui, valoare intermediară între cele înregistrate la Birlad (2180 ore), situate mai la sud și Negrești (1960 ore), situate mai la nord (Larion D., 1999, 2004) (*Studiu privind categoriile și calitatea suprafețelor de teren agricol – Oficiul județean de studii pedologice și agrochimice Vaslui*)

Vegetația și fauna

Vegetația naturală a comunei Deleni, include atât elemente specifice pădurilor centraleuropene cu arbori seculari (partea de vest a teritoriului adm.), păduri de luncă (partea de est) cât și specii floristice caracteristice stepelor și silvostepelor continentale esteuropene.

Foarte frecvent sunt întâlnite și pădurile de salcâm. În structura arboretului predomină stejarul pufos, gorunul, teiul, ulmul, stejarul brumăriu, arțarul, gladișul ș.a. În lunci se întâlnesc: salcia, plopul, alunul, cornul, ș.a.

Flora ierboasă în special cea din poieni, este bogată în elemente stepice, de nuanță sudică și continentală. Dintre elementele continentale amintim: muscuța de primăvară, migdal pitic, clopoțelii, ș. a. O notă pregnantă asupra structurii florei o are grupul elementelor sudice de diferite nuanțe, stânjenelul de stepă, ghiocelul, și altele.

Pădurile se întind pe suprafețe de 521,00 ha - 12,50 % din suprafața totală a teritoriului administrativ al comunei.

Pășunile și fânețele ocupă suprafețe de – 421, 00 ha și reprezintă 10,10% din suprafața totală a comunei Deleni.

Fauna este specifică zonei silvestre și de silvostepă; în păduri și pe dealuri sunt răspândite animale ce fac parte din fondul cinegetic: mistrețul, căprioara, vulpea, veverița, iepurele, bursucul, jderul, dihorul și pisica sălbatică.

Dintre păsări întâlnim: cinteza, ciocârlia, pițigoii, vrabia, coțofana, ciocănitoarea, gaita, privighetoarea, mierla, pupăza, uliul, sticletele.

1.6 Demografie și urbanism

Conform recensământului din 2011, la nivelul județului Vaslui se înregistra o populație stabilă (rezidentă) de 395.499 de locuitori, un minim istoric al ultimilor peste 50 de ani.

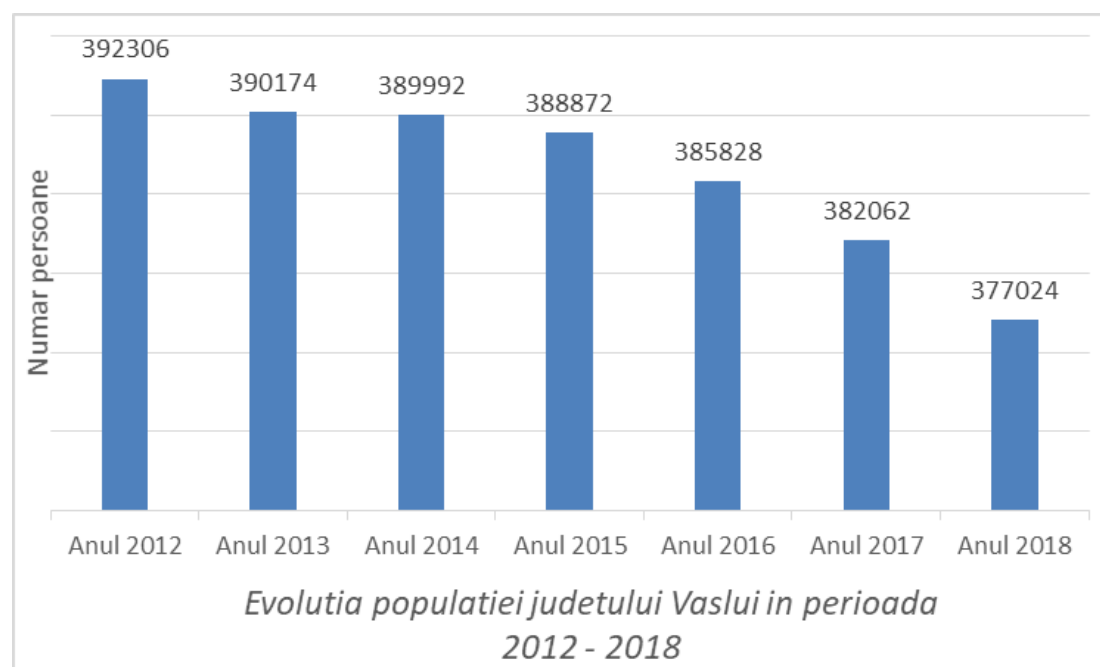
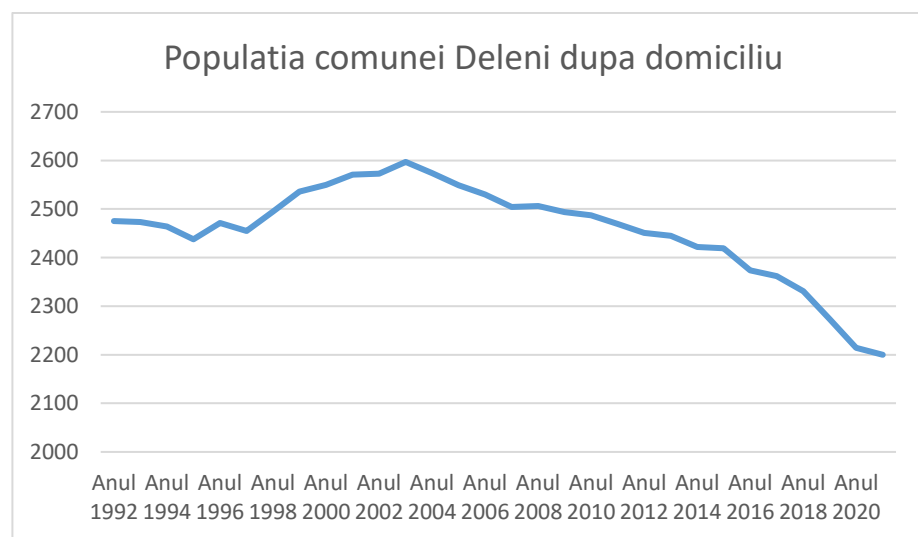

Figura 3. Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Ulterior, populația a continuat să urmeze un trend negativ iar în anul 2018 se înregistra un număr de 377024 persoane. La momentul acestui ultim recensământ, populația județului reprezenta 12% din populația totală a regiunii de dezvoltare Nord-Est și 1,6% din cea a României. Din perspectiva numărului de locuitori, Vasluiul se plasa pe ultimul loc la nivel regional și pe locul 24/42 la nivel național, fiind astfel un județ mediu-populat, asemenea altor județe din țară precum Ilfov, Sibiu, Teleorman sau Botoșani, care aveau o populație similară.

În condițiile în care următorul recensământ al populației va avea loc doar în anul 2022, pentru intervalul scurs de la cel din anul 2011 sunt disponibile în prezent doar date cu privire la numărul de persoane care au domiciliul în județul Vaslui, respectiv estimări ale INS cu privire la populația rezidentă. Conform Institutului Național de Statistică, populația comunei Deleni a înregistrat o creștere a populației în perioada 1999-2006 iar ulterior, până în iunie 2021, populația comunei a scăzut ajungând la 2200 locuitori.

persoane	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
DELENI	2475	2473	2464	2438	2471	2455	2495	2536	2550	2571	2573	2597	2574	2549	2530	2504	2506	2494	2487	2469	2451	2445	2422	2419	2374	2362	2331	2273	2214	2200

Figura 4. Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

sexe	Anul 1992	Anul 2000	Anul 2010	Anul 2021
Masculin	1229	1256	1254	<u>1107</u>
Feminin	1246	1294	1233	<u>1093</u>

Raportul populației pe sexe reflectă o ușoară diferență între cele două categorii cand femeile erau mai multe decat barbatii din 1992 pana in 2000, dupa care persoanele de sex masculin sunt în număr mai ridicat decât cel al persoanelor de sex feminin in anul 2010 si 2021.

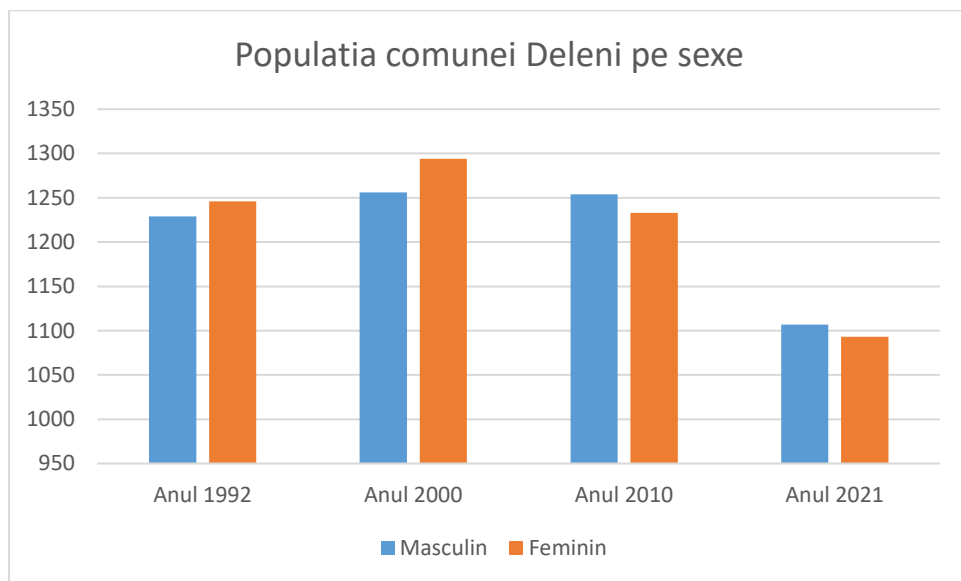

Figura 5. Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Populația matura, cu vârsta între 45-54 de ani și peste, reprezintă cea mai mare pondere în numărul total de locuitori ai comunei, înregistrând o valoare de 19.2 %, constituind un aspect pozitiv, întrucât comuna Deleni deține majoritar o populație activă, capabilă să contribuie la dezvoltarea economică și socială a comunității. Ingrijorator este ca populația cu vârsta cuprinsă între 0 și 14 ani are o pondere de doar 12.54 %, ceea ce va determina o scadere drastica a populatiei active pentru 10 ani.

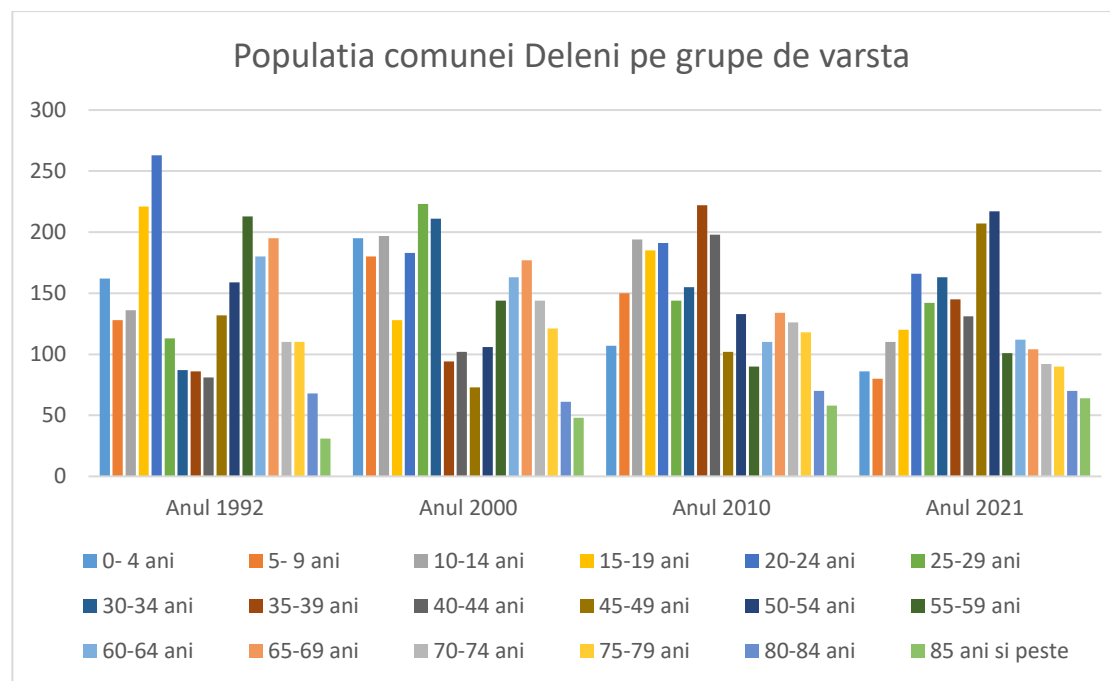

Figura 5. Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Varste si grupe de varsta	Anul 1992	Anul 2000	Anul 2010	Anul 2021
0- 4 ani	162	195	107	<u>86</u>
5- 9 ani	128	180	150	<u>80</u>
10-14 ani	136	197	194	<u>110</u>
15-19 ani	221	128	185	<u>120</u>
20-24 ani	263	183	191	<u>166</u>
25-29 ani	113	223	144	<u>142</u>
30-34 ani	87	211	155	<u>163</u>
35-39 ani	86	94	222	<u>145</u>
40-44 ani	81	102	198	<u>131</u>
45-49 ani	132	73	102	<u>207</u>
50-54 ani	159	106	133	<u>217</u>
55-59 ani	213	144	90	<u>101</u>
60-64 ani	180	163	110	<u>112</u>
65-69 ani	195	177	134	<u>104</u>
70-74 ani	110	144	126	<u>92</u>
75-79 ani	110	121	118	<u>90</u>
80-84 ani	68	61	70	<u>70</u>
85 ani si peste	31	48	58	<u>64</u>

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Din situatia de mai sus, se observa ca cea mai mare categorie de varsta in comuna Deleni este reprezentata de populatia nascuta dupa Degretul din 1966 prin care au fost interzise avorturile in Romania, asa numiti "decretei, cei care astazi au intre 45-54 de ani si care reprezinta cea mai mare pondere de populatia comunei Deleni.

Tabel. Nr 10

	Total Comuna	Deleni	Bulboaca	Zizinca	Moreni
Total populație	2176	1592	352	203	29

Sursa: UAT Deleni

Stabiliri cu domiciliul in comuna Deleni

	Anul 1990	Anul 1991	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
stabiliri	6	24	38	35	21	78	45	88	81	60	67	55	73	43	45	47	31	60	50	34	66	38	53	41	41	39	46	52	32	29	46

Plecari cu domiciliul din comuna Deleni

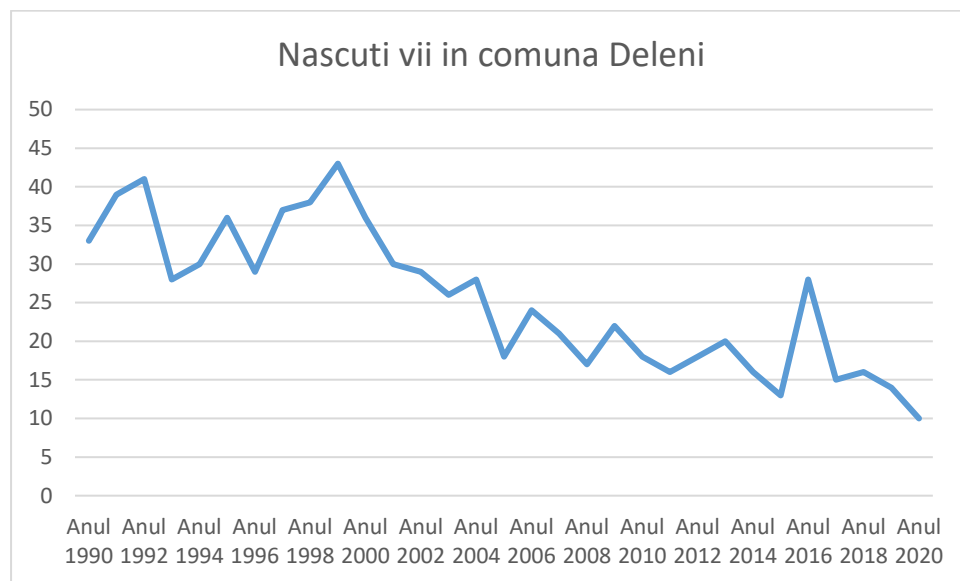

Anul 1990	Anul 1991	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
145	67	49	30	36	33	27	44	35	40	31	39	26	51	43	41	43	41	40	27	64	27	40	44	40	58	56	61	55	50	46

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

	Anul 1990	Anul 1991	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
stabiliri	6	24	38	35	21	78	45	88	81	60	67	55	73	43	45	47	31	60	50	34	66	38	53	41	41	39	46	52	32	29	46
plecari	145	67	49	30	36	33	27	44	35	40	31	39	26	51	43	41	43	41	40	27	64	27	40	44	40	58	56	61	55	50	46
stabiliri - plecari	-139	-43	-11	5	-15	45	18	44	46	20	36	16	47	-8	2	6	-12	19	10	7	2	11	13	-3	1	-19	-10	-9	-23	-21	0

Se observa ca 2-3% din populatia comunei Deleni se stabileste sau pleaca din comuna. Dupa intrarea Romaniei in UE, in perioada 2013-2019 soldul migratiei este negativ iar in primul an de pandemie s-a inregistrat primul sold 0 din ultimii 30 de ani.

Anul 1990	Anul 1991	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
33	39	41	28	30	36	29	37	38	43	36	30	29	26	28	18	24	21	17	22	18	16	18	20	16	13	28	15	16	14	10

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Cei mai multi nascuti vii au fost inregistrati in anul 1999 si in anul 2016 iar din 2016 scaderea copiilor este extrem de pronuntata si continua.

In anul 2018, in comuna Deleni sunt mentionate in anuarul statistic 1099 de locuinte, cu o suprafata locuibila de 42718 mp, din care locuinte proprietate majoritar privata 1097 locuinte. Suprafata locuibila pe o locuinta este de 38.9 si 18,5 mp/locuitor. In anul 2018 a fost eliberata nu a fost eliberata nici o autorizatie de construire. Nu a fost receptionata nici o constructie finalizata. (Anuarul statistic al judetului Vaslui 2019)

Numarul mediu al salariatilor pe activitati ale economiei nationale la 31 decembrie 2018

Domeniu	persoane
Agricultura-silvicultura	15
Industrie	11
Constructii	0
Administratie publica, aparare	14
Invatamant	26
Sanatate si asistenta sociala	25
Total	126

(Anuarul statistic al judetului Vaslui 2019)

	Anul 2000	Anul 2010	Anul 2020
Numarul mediu al salariatilor	77	77	121

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Someri inregistrați la sfârșitul lunii, pe sexe

Sexe	Luna ianuarie 2010	Luna noiembrie 2021
Masculin	121	<u>36</u>
Feminin	52	<u>22</u>

Sursa: INS. Baza de date TEMPO Online

Someri inregistrați la 31 decembrie 2018

Someri indemnizați/neindemnizați	persoane
Total someri inregistrați	84
Din care femei	34
Someri indemnizați	5
Din care femei	2
Someri neindemnizați	79
Din care femei	32
Populația 18-62 ani 1 ian 2017	1436
Pondere somerilor inregistrați în populația 18-62 ani%	5.9

(Anuarul statistic al județului Vaslui 2019)

Având în vedere gradul slab de dezvoltare al comunei Deleni și numărul redus de activități economice desfășurate în cadrul acesteia (agricultura, zootehnia, etc.), tinerii absolvenți de studii superioare, și nu numai, preferă să migreze din mediul rural în mediul urban. De asemenea, constrângerile de ordin financiar reprezintă o cauză semnificativă pentru migrarea populației active din comuna Deleni în străinătate sau spre

zonele mai dezvoltate, având efecte semnificative pe termen lung asupra comunității locale, a structurii demografice și a forței de muncă calificată.

Servicii Sociale

Compartimentul de asistentă socială din cadrul Primăriei Comunei Deleni are în vedere creșterea gradului de incluziune socială prin identificarea și soluționarea problemelor sociale ale comunității din diferite domenii precum: protecția copilului, a familiei, a persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap și a persoanelor aflate la nevoie. Asistentă socială pe raza comunei este realizată prin asistent social și un mediator sanitar.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor prevăzute de lege, compartimentul de asistentă socială desfășoară următoarele activități:

- Identificarea nevoilor individuale și de grup și a principalelor categorii de persoane care beneficiază de servicii sociale;
- Informarea asupra situațiilor de vulnerabilitate și dificultate, precum și asupra drepturilor sociale legale ale persoanelor;
- Acordarea de sprijin material și financiar persoanelor și familiilor cu venituri reduse cu scopul acoperirii nevoilor minime, prevăzute de ansamblul dispozițiilor legale în vigoare.

Administrația publică locală finanțază anual departamentul de servicii sociale în vederea acordării de ajutor financiar locuitorilor care au o situație precară. Totodată, serviciile sociale oferă ajutor și persoanelor cu resurse financiare limitate prin acordarea unui sprijin financiar pentru încălzire.

În comuna Deleni, în baza Legii privind venitul minim garantat, primesc ajutor social persoane singure și familii, după cum urmează :

Administratia publica locala finantiaza anual departamentul de servicii sociale in vederea acordarii de ajutor financiar locuitorilor care au o situatie precara. Totodata, serviciile sociale ofera ajutor si persoanelor cu resurse financiare limitate prin acordarea unui sprijin financiar pentru incalzire.

In comuna Deleni, in baza Legii privind venitul minim garantat, primesc ajutor social persoane singure si familii, dupa cum urmeaza :

Tabelul nr. 11

Nr. Crt.	Tipul familiei	Numar familii si persoane singure beneficiare
1.	Persoane singure	28
2.	Familii cu 2 persoane	9
3.	Familii cu 3 persoane	1
4.	Familii cu 4 persoane	3
5.	Familii cu 5 persoane	2
6.	Familii cu peste 5 persoane	0
TOTAL		43

(Sursa: Primaria comunei Deleni)

1.7 Capacitate administrativă

Administrația publică în Comuna Deleni este organizată și funcționează potrivit prevederilor Codului administrativ din 2019, și în conformitate cu hotărârile Consiliului Local.

Administrația publică din Comuna Deleni se organizează și funcționează în temeiul principiilor autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit. Autonomia locală conferă autorităților administrației publice locale dreptul ca, în limitele legii, să aibă inițiativă în toate domeniile, cu excepția celor care sunt date în mod expres în competența altor autorități publice.

Distincția dintre administrația publică centrală și cea locală are la bază utilizarea mai multor criterii cumulative, criterii care au în vedere competența teritorială și materială a organelor ce compun administrația publică și natura interesului pe care îl promovează.

Prin urmare, administrația publică centrală își exercită competența teritorială la nivelul întregului teritoriu național, iar cea locală doar la nivelul unităților administrativ-teritoriale în care au fost alese autoritățile respective. Însă dacă privim dintr-o altă perspectivă, organele ce compun administrația publică centrală dispun fie de o competență materială generală, precum Guvernul, fie de una de domeniu, cum sunt ministerele, pe când autoritățile locale au o competență materială ce se circumscrie în jurul realizării interesului local. Desigur mai e și promovarea interesului, care poate fi general-național, evident de către administrația centrală, sau al localității respective, de către administrația publică locală.

Primarul, viceprimarul și secretarul, împreună cu aparatul de specialitate al Primarului, constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită Primăria, care duce la

îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile Primarului, soluționând problemele curente ale colectivității locale. Misiunea sau scopul Primăriei rezidă deci în soluționarea și gestionarea, în numele și în interesul colectivității locale pe care o reprezintă, a treburilor publice, în condițiile legii.

În administrația publică locală, Primarul îndeplinește o funcție de autoritate publică. El este șeful administrației publice locale și al aparatului de specialitate al autorității administrației publice locale, pe care îl conduce și îl controlează. Primarul, ca autoritate executivă este ales în mod democratic de către cetățenii Comunei Deleni, reprezintă comuna în relațiile cu alte autorități publice, cu persoane fizice sau juridice din țară sau din străinătate, precum și în justiție.

Organigrama aparatului de specialitate al Primarului Comunei cuprinde următoarele compartimente: Registru agricol, cadastru, urbanism și amenajarea teritoriului (2), Achiziții publice (1), Asistență socială și comunitară (2), Economic, patrimoniu și resurse umane, administrativ gospodăresc(4), SVSU (1).

Compartimentele din cadrul Primăriei Deleni au fost dimensionate astfel încât să asigure funcționarea serviciilor necesare pentru populația numeroasă a comunei dar și pentru perspectivele lucrărilor de modernizare și a achizițiilor de utilaje pentru serviciile publice.

Administrația publică din comuna Deleni este formată din Consiliul Local, ca autoritate deliberativă, și Primarul, ca autoritate executivă.

Consiliul Local este compus dintr-un număr de consilieri pe care legea îi determină în funcție de numărul populației unității administrativ-teritoriale. Consilierii sunt aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber în condițiile stabilite de Legea privind alegerile locale. Consiliul Local are inițiativă și hotărăște, cu respectarea legii, problemele de interes local cu excepția celor care sunt date prin interes local cu excepția celor care sunt date prin lege în competența altor autorități publice locale sau centrale.

Consiliul Local se alege pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război, calamitate naturală, dezastru sau sinistru deosebit de grav sau în situația actuală a pandemiei virusului SARS-COV-2. Acesta își exercită mandatul de la data constituirii până la data declarării ca legal constituit a consiliului nou- ales.

Primarul asigură respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a prevederilor Constituției, precum și punerea în aplicare a legilor, a decretelor Președintelui României, a ordonanțelor și hotărârilor Guvernului, a hotărârilor consiliului local. Primarul dispune măsurile necesare și acordă sprijin pentru aplicarea ordinelor și instrucțiunilor cu caracter normativ ale miniștrilor, ale celorlalți conducători ai autorităților administrației publice centrale, ale prefectului, a dispozițiilor președintelui consiliului județean, precum și a hotărârilor consiliului județean, în condițiile legii.

În exercitarea atribuțiilor sale, primarul emite dispoziții cu caracter normativ sau individual. Acestea devin executorii numai dacă sunt aduse la cunoștință publică sau după ce au fost comunicate persoanelor interesate, după caz Primarul, viceprimarul, secretarul comunei, împreună cu aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local.

Primarul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Validarea mandatului se face de către judecătoria în raza căreia se află unitatea administrativ- teritorială, de către un judecător desemnat de președintele instanței. Rezultatul validării alegerii primarului se aduce la cunoștință prefectului și se prezintă în ședința de constituire a consiliului local sau, după caz, într-o ședință extraordinară, de către un judecător desemnat de președintele judecătoriei. Primarul depune în fața consiliului local jurământul în limba română.

Mandatul primarului încetează de drept în condițiile statutului aleșilor locali. Dacă acesta se află imposibilitatea exercitării funcției datorită unei boli grave, certificate, care nu permite desfășurarea activității în bune condiții timp de 6 luni pe parcursul unui an calendaristic, sau dacă primarul nu își exercită, în mod nejustificativ, mandatul timp de 45 de zile consecutive, mandatul acestuia poate înceta.

Implementarea eficientă a proiectelor și inițiativelor de dezvoltare implică colaborarea între participanții mai sus menționați. Însă, un rol deosebit îl are administrația publică locală, care este implicată atât în procesul de elaborare cât și în cel de implementare a demersurilor de dezvoltare locală.

Cele mai importante investiții realizate în comuna Deleni în perioada 2014-2020:

Nr. crt.	Titlu proiect	Sursa de finanțare (POR , POCU, PNDR, PNDL etc)	Valoarea totala proiectului lei	Calitatea U.A.T. (Solicitant / partener)
1	„MODERNIZARE STRAZI DE INTERES LOCAL IN SATELE DELENI BULBOACA SI ZIZINCA COMUNA DELENI, JUDETUL VASLUI”	PNDL	11.584.727,04	solicitant
2	„REABILITARE, MODERNIZARE, RECOMPARTIMENTARE CLADIRE CU GRUPURI SANITARE INTERIOARE SI ASIGURAREA UTILITATILOR LA SCOALA GIMNAZIALA NR.1 DELENI”	PNDL	2.799.375,67	solicitant
3	„REABILITARE, MODERNIZARE, RECOMPARTIMENTARE CLADIRE CU GRUPURI SANITARE INTERIOARE SI ASIGURAREA UTILITATILOR LA SCOALA PRIMARA I-IV SI GRADINITA CU PROGRAM NORMAL DELENI 2”	PNDL	1.300.348,53	solicitant
4	„LUCRARI DE RENOVARE SI REABILITARE CENTRU CULTURAL IN COMUNA DELENI”	PNDL	655.226,00	solicitant
5	„ACHIZITIE UTILAJ MOBIL PENTRU SITUATII DE URGENTA”	PNDR 2014-2020 LEADER	164.036,80	solicitant
6	„TIC PENTRU COPII DIN DELENI”	POC 2014-2020	431.550,00	solicitant
7	„ECHIPAMENTE DE PROTECTIE MEDICALA PENTRU COPII DIN DELENI”	POIM 2014-2020	104.322,00	solicitant
8	Extindere Conducte Distributie Gaze Naturale in localitatea Deleni iulie 2017	Bugetul local	5.322.164 lei	solicitant
9	Extindere Conducte Distributie Gaze Naturale in localitatea Deleni cu 1215 metri (septembrie 2019)	Bugetul local	167.000,00	solicitant
10	Extindere Conducte Distributie Gaze Naturale in localitatea Deleni cu 1587 metri (aprilie 2020)	Bugetul local	430.308,00	solicitant
11	Extindere Conducte Distributie Gaze Naturale in localitatea Deleni cu 2795 metri (octombrie 2021))	Bugetul local	538.414,00	solicitant

Asociația Grupul de Acțiune Locală Podu Înalt Vaslui

Teritoriul GAL Podu Înalt Vaslui este situat în Regiunea de Nord-Est a României, în centrul județului Vaslui. Din GAL fac parte 16 UAT, situate de o parte și de alta a râului Bârlad, între municipiile Vaslui și Bârlad: Albești, Alexandru Vlahuță, Banca, Bogdana, Bogdănești, Bogdănița, Costești, Deleni, Epureni, Lipovăț, Muntenii de Jos, Roșiești, Șuletea, Deleni, Vutcani și Zorleni.

Cele 16 UAT au în total, în componență un număr de 90 de sate cu o populație de 49926 locuitori (*Recensământul 2011*).

Obiectivul general al “GAL Podu Înalt” este dezvoltarea locală prin parteneriat public-privat și are drept scop:

- a) îmbunătățirea guvernantei locale și promovarea potențialului endogen al teritoriului;
- b) consolidarea coerenței teritoriale și implementarea de acțiuni integrate, ce pot conduce la diversificarea și dezvoltarea economiei rurale, în folosul comunităților din teritoriul Podu Înalt Vaslui;
- c) elaborarea și implementarea unei strategii integrate ce va da posibilitatea actorilor din spațiul rural, reprezentanți ai diferitelor domenii de activitate, să conlucreze și să interacționeze în folosul comunităților rurale;
- d) materializarea strategiei în proiecte ce vor fi implementate în teritoriul Podu Înalt Vaslui, proiecte ce vor fi sprijinite financiar din fonduri publice la care se va adăuga cofinanțarea privată;
- e) acoperirea unei arii largi de acțiuni și beneficiari prin accesarea mai multor măsuri din cadrul axelor FEADR și din cadrul altor programe de finanțare nerambursabile naționale și internaționale;
- f) stimularea unor abordări noi și inovative pentru dezvoltarea zonei rurale, încurajate prin flexibilitate și libertate în luarea deciziei privind acțiunile ce se doresc a fi puse în practică, cum ar fi: transferul și adaptarea inovației generată în alta parte, modernizarea formelor tradiționale de know-how sau descoperirea de noi soluții la problemele rurale persistente pe care alte instrumente politice nu au reușit să le rezolve într-un mod durabil, satisfăcător și care pot furniza răspunsuri noi la problemele zonelor rurale;
- g) cooperarea cu alte teritorii în vederea facilitării transferului și adaptării inovațiilor dezvoltate în alta parte.

h) dezvoltarea economica, sociala, culturala, a nivelului de educatie, inclusiv protejarea drepturilor omului, cu prioritate a populatiei din teritoriul Podu Inalt Vaslui;

Ce este „LEADER”?

Leader este o initiativa colectiva europeana pentru sprijinirea comunitatilor rurale in imbunatatirea calitatii vietii si a prosperitatii economice a zonei locale fiind cofinantata de sectiunea „Orientare” a Fondului European de Orientare si Garantare Agricola. Scopul programului este sa incurajeze si sa sprijine actorii rurali sa se gandeasca la potentialul pe termen lung al zonei. Programul cauta sa incurajeze punerea in aplicare a unor strategii originale, integrate si de calitate, pentru dezvoltarea durabila.

Criteriile de baza ale programului LEADER:

1. Abordarea axata pe zona

Aceasta impune definirea unei politici de dezvoltare pe baza situatiei speciale, a avantajelor si dezavantajelor unei zone. In cadrul Leader zona reprezinta o unitate locala rurala relativ omogena, caracterizata prin coeziune sociala interna, istorie si traditii comune, sentimentul unei identitati comune.

2. Abordare de la baza spre varf

Aceasta urmareste sa incurajeze participarea la luarea deciziilor, pe plan local, privind toate aspectele politicii de dezvoltare. Obiectivul sau este implicarea actorilor locali, inclusiv a intregii comunitati, a grupurilor de interese economice si sociale si a reprezentantilor institutiilor publice si private.

3. Abordarea bazata pe parteneriat si „grupul de actiune locala (GAL)”

GAL-ul este un organism al factorilor publici si privati asociati intr-un parteneriat care reuneste o strategie comuna si un plan de actiune locala pentru dezvoltarea unei zone Leader. GAL-ul este unul dintre cele mai originale si mai strategice elemente ale abordarii Leader. Inzestrat cu o

echipa de profesioniști, puteri decizionale și un buget destul de mare, GAL-ul reprezintă un nou model de organizare care poate influența considerabil echilibrul instituțional și politic al zonei în cauză.

1.8 Infrastructură

Dezvoltarea economică și socială durabilă a spațiului rural este indispensabil legată de îmbunătățirea infrastructurii rurale existente și a serviciilor de bază.

Infrastructura și serviciile de bază neadecvate constituie principalul element care menține decalajul accentuat dintre zonele rurale și zonele urbane din România și care, cu atât mai mult, reprezintă o piedică în calea egalității de șanse și a dezvoltării socio- economice a zonelor de bază. Pentru diminuarea decalajelor care persistă încă între mediul rural și cel urban și pentru crearea unor condiții decente de viață la nivelul populației rurale, sunt necesare realizarea de investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază a spațiului rural.

Crearea și modernizarea infrastructurii rutiere locale și a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare constituie elemente de bază pentru comunitatea rurală. Acestea sunt necesare pentru a asigura condiții de sănătate, protecție mediului, accesibilitate și, în general, condiții optime de trai. Infrastructura asigură, de asemenea, premisele pentru dezvoltarea unei economii rurale.

Chiar dacă în ultimii ani infrastructura de bază în zonele rurale (drumuri, alimentare cu apă și infrastructura de canalizare) a fost susținută din fonduri naționale și europene, este încă subdezvoltată împiedicând creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

În perioada următoare, cu ajutorul fondurilor europene, se dorește îmbunătățirea infrastructurii de apă-canal, astfel comuna va fi atractivă pentru persoanele care vor să evite poluarea și zgomotul urban.

Infrastructura rutiera

Una dintre cele mai importante ramuri în procesul de dezvoltare a unei comunități este infrastructura rutieră, îmbunătățirea calității acesteia contribuind la reducerea diferențelor dintre comunitățile dezvoltate și cele mai slab dezvoltate și la asigurarea unei coeziuni economice și sociale prin asigurarea unor standarde de viață la nivel European.

În ultimii ani, administrația publică locală a comunei Deleni a realizat investiții în reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri contribuind la eficientizarea transportului rutier de la nivel local.

Cu toate acestea, investițiile în infrastructura rutieră trebuie să dețină un caracter continuu ca urmare a gradului ridicat de uzură al rețelei rutiere și a necesităților din ce în ce mai ridicate ale locuitorilor pentru un transport rutier eficient, modern și cu un nivel ridicat de siguranță.

Pentru eficientizarea traficului rutier, administrația publică locală are în vedere în perioada 2021 - 2027 continuarea lucrărilor de asfaltare și reabilitare a infrastructurii rutiere în toate satele componente ale comunei.

Comuna Deleni se află poziționată în apropiere de municipiile județului, fapt ce îi sporește potențialul:

Vaslui -16 km; - cale de acces pe DJ 245E și DN 24 (direcția Crasna-Vaslui);

Huși - 50 km; -cale de acces pe DJ 245 E –DN 24 (direcția Vaslui -Crasna) și drum național european E581(direcția Crasna-Huși-Albița) ;

Bârlad –41 km; -căi de acces DJ 245E spre Costești, DJ 245L și E581 (din direcția Huși -Crasna-Bârlad);

De asemenea din comuna Deleni, pe o distanță relativ mică, se asigură legătura cu teritoriul județean și național și prin intermediul arterelor de circulație feroviară, respectiv: Centrul comunei (Deleni) – Halta C.F. Bulboaca (distanță 3km);

Comuna Deleni, are în componența sa administrativă un număr de patru sate: Deleni, Zizinca, Bulboaca și Moreni, localități cu o populație cu tendință de scădere.

- Satul Deleni este situat în partea centrală a teritoriului administrativ al comunei, la o distanță de aproximativ 16,00km, față de municipiul Vaslui, fiind străbătut de drumul județean DJ 245E, pe direcția Est-Vest până în centrul localității (dinspre localitățile componente Zizinca și Bulboaca) și apoi în direcția Sud și Sud-Vest, până la ieșire , spre localitatea componentă Moreni și spre comuna Costești. Față de halta C.F.R. Bulboaca, reședința de comună - Deleni, se află situată la aproximativ 3 km.

- Satul Zizinca este situat în partea de nord-est a localității Deleni, amplasat limitrof, făcând corp comun cu reședința de comună, la drumul județean DJ 245E -artera principală de circulație în localitate cât și la nivelul teritoriului administrativ. Drumul județean DJ 245E -este situat în partea sudică a localității Zizinca , pe care o traversează pe direcția Est-Sud-Vest, dinspre localitatea Bulboaca, până la limita satului și intrarea în localitatea Deleni.

- Satul Bulboaca, este situat în partea de est a teritoriului administrativ al comunei și la limita de est a localității Zizinca, cu care face trup comun în zona DJ 245E. Se află la o distanță de 13,0 km față de municipiul Vaslui, și la cca.3,0 km față de reședința de comună. Artera principală de circulație în localitate este DJ 245E, drum care traversează partea de nord a localității (dinspre comuna Muntenii de Jos), din direcția Nord-Est spre Vest-Sud și iar Vest, până la ieșire, spre localitatea Zizinca.

Satul Bulboaca, cuprinde în teritoriul său ca trup independent și zona aferentă C.F.R., respectiv Halta CFR Bulboaca, amplasată la o distanță de cca. 900,00 m (iesirea din localitate spre comuna Muntenii de Jos) la nord-est de localitate. Legătura localităților componente ale comunei, spre halta CFR Bulboaca , se realizează pe artera de circulație rutieră DJ 245E, în direcția DN24 (Crasna-Vaslui-Iași).

- Satul Moreni este situat la limita de sud-vest a teritoriului administrativ, la o distanță de circa 2,00 km, față de localitatea Deleni (reședința de comună). Artera principală de circulație a localității și de legătură cu restul teritoriului administrativ, este drumul județean DJ 245E, care o străbate pe direcția Est-Vest.

Infrastructura feroviara

Circulația feroviară se desfășoară parțial pe teritoriul administrativ al comunei Deleni, pe direcția:

-direcția SE-NV, traversând partea de est și nord-est a teritoriului, circulație pe magistrala București -Mărășești -Iași, linie dublă, electrificată doar pe traseul București – Tecuci.

Pe teritoriul administrativ al comunei Deleni, se află și o stație C.F.R.. A fost Halta C.F.R Bulboaca, la acesta data transformata in gospodarie, amplasată în partea de nord-est a localității Bulboaca (la o distanță de aproximativ 900,00m).

În cadrul teritoriului administrativ al comunei Deleni - traseul actual al liniilor C.F.R. intersectează drumul județean DJ 245E (spre DN 24 -Vaslui), prin intermediul unui pasaj la nivel, pasaj fără barieră, existând doar indicatoare de atenționare pentru oprire și asigurare a circulației.

Infrastructura de utilitati

Reteaua de alimentare cu apa potabila

Dezvoltarea activitatilor socio-economice de la nivelul comunei, precum si calitatea vietii locuitorilor comunei este in mare masura datorata gradului de accesibilitate la serviciile de utilitate publica.

Au fost realizate lucrari de alimentare cu apa in satele Deleni, Bulboaca, Zizinca si Moreni, dar singura retea de apa functionala este in localitatea Moreni.

Lungimea totala a retelei de distributie a apei potabile este de 18 km. *(Anuarul statistic al judetului Vaslui 2019)*

Alimentare cu energie termica

In prezent locuitorii comunei Deleni dispun de alimentare cu gaze naturale, reseaua de gaze naturale este de 10.9 km, dar exista in lucru un studiu de fezabilitate privind extinderea retelei de gaze naturale in comuna.

Gospodăriile populației comunei Deleni, folosesc pentru încălzire surse proprii (sobe sau centrale proprii, centrale pe combustibili solizi -lemne). Există gospodarii care utilizeaza și centralele proprii cu funcționare pe gaze naturale, pentru încălzirea locuințelor, având în vedere că la nivelul comunei s-a executat aducțiunea rețelei de gaze naturale. *(Anuarul statistic al judetului Vaslui 2019)*

Sunt si gospodarii care si-au instalat panouri solare pentru incalzirea apei calde.

Reteaua de energie electrica

Gospodariile din comuna sunt racordate la sistemul energetic national in marea lor majoritate.

Luand in considerare perspectivele de dezvoltare ale comunei Deleni din punct de vedere social si economic, extinderea retelelor electrice si redimensionarea echipamentelor specifice reprezinta un factor important in vederea sustinerii cresterii consumului de energie electrica.

Transportul energiei electrice pe raza comunei Deleni este asigurat de societatea Delgaz Grid SA iar distributia energiei electrice este asigurata de mai multi operatori economici, in contextul liberalizarii pietei energiei electrice.

Comuna Deleni, este alimentată din sistemul energetic național printr-o stație de conexiuni amplasată în munic.Vaslui, stația Munteni, 220/110/20KV. Gospodăriile comunei sunt racordate la sistemul național energetic -100%.

Pe teritoriul comunei Deleni, se află 9 posturi transformare a energiei electrice- 20/0,4KV. Rețelele de joasă tensiune sunt cu conductoare izolate/neizolate, cu stalpi majoritar din beton, dar și din lemn.

Reteaua de canalizare menajera

Sistemul de canalizare detine un rol semnificativ in ceea ce priveste nivelul de trai din cadrul unei comunitati, acesta contribuind in mod direct la protejarea sanatatii locuitorilor si mediului inconjurator. De asemenea, un sistem functional de canalizare conditioneaza procesul de dezvoltare durabila, constituind un element cheie al cresterii economice locale.

In prezent, comuna dispune de un km de retea de canalizare in satul Moreni, in rest este necesara realizarea unui sistem de canalizare menajera, fiind necesare investitii semnificative care sa contribuie la diminuarea efectelor negative asupra mediului inconjurator.

Infrastructura de comunicatii

In ceea ce priveste infrastructura de comunicatii, in comuna Deleni numarul abonatilor la serviciile de telefonie mobila si televiziune este in continua crestere. Astfel, in comuna rețeau de telefonie mobila si fixa este asigurata de majoritatea operatorilor de telefonie. De asemenea, populatia beneficiaza de servicii de internet, inclusiv prin fibra optica, si cablu TV.

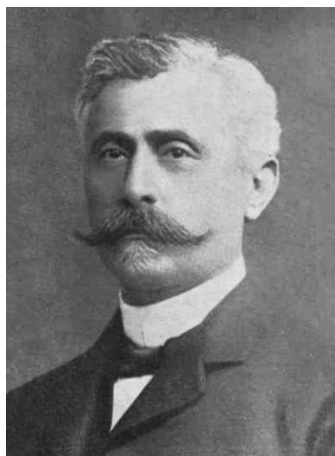
Deseuri menajere

Serviciul public de salubritate este furnizat prin intermediul ADIV Vaslui în cadrul Proiectului Sistem Integrat de Management al Deseurilor Solide în județul Vaslui.

Administrația publică locală joacă un rol important în asigurarea implementării la nivel local a obligațiilor privind gestionarea deșeurilor.

În comuna Deleni, există un sistem de colectare a deșeurilor menajere, care acoperă toate localitățile, 100% dintre gospodăriile existente beneficiind de servicii asigurate de o firmă de specialitate.

Infrastructura educațională

(Spiru Haret [15 februarie 1851](#)- [17 decembrie 1912](#))

Scoala a fost consolidată, renovată și dotată modern, fiind o clădire cu parter și un etaj și cu 10 săli de clasă. La fel și grădinița a fost construită și dotată prin fonduri PNDL.

Având în vedere că în localitățile Bulboacă, Zizinca și Moreni nu există unități de învățământ, la nivelul comunei Deleni este pus la dispoziție un microbuz școlar, achiziționat prin Ministerul Educației, care asigură transportul copiilor în localitatea Deleni și retur în vederea descurajării abandonului școlar.

Populație școlară din Comuna Deleni

Tabelul nr. 9

Niveluri de educație	Anul 1992	Anul 2000	Anul 2010	Anul 2020
Copii înscriși în grădinite	100	89	83	38
Elevi înscriși în învățământul preuniversitar	181	294	192	127

Absolvenți	Anul 2012	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
Gimnaziu	17	17	13	11	12

Infrastructura medicală

Medicina de familie este acea ramură a medicinei care asigură asistența medicală primară și continuă și, prin acțiuni preventive, educaționale, terapeutice și de recuperare, contribuie la promovarea stării de sănătate a persoanelor, a familiei și colectivității.

Principalele atribuții ale medicinei de familie sunt: asigurarea accesibilității populației la asistența medicală, supravegherea sănătății, prevenția primară, secundară, terțiară și specifică, promovarea sănătății, asigurarea îngrijirilor medicale curente, selecționarea pacienților care au nevoie de asistență de specialitate, coordonarea serviciilor medicale în funcție de nevoile concrete ale bolnavului și supravegherea medicală continuă a individului, familiei și a colectivității.

Asistența medicală este asigurată de un Cabinet Medical Individual situat în localitatea Deleni cu un medic de familie, activitate care se desfășoară și cu un asistent medical angajat.

Îmbunătățirea serviciilor medicale trebuie să constituie o prioritate pentru administrația publică locală. Implementarea unui sistem medical eficient, cu o infrastructură adecvată va contribui semnificativ la asigurarea unor servicii medicale de calitate oferite locuitorilor.

1.9 Agricultură, economie și mediu de afaceri

Profilul economic al comunei Deleni este determinat în primul rând de activități în domeniul agriculturii și comerțului și mai puțin pe transport, servicii și producție.

Numărul întreprinderilor care activează în sectorul agriculturii au ca obiect de activitate cultivarea cerealelor, a legumelor și creșterea animalelor. Totuși, numărul persoanelor ocupate în agricultură este mai ridicat în realitate, acestea figurând în special ca lucrători pe cont propriu sau familiale, care produc bunuri agricole destinate consumului propriu, practicând o agricultură de semisubzistență.

Firmele de pe teritoriul comunei care realizează activități agricole sunt înregistrate în principal ca întreprinderi individuale.

Agricultură

Condițiile geografice și climatice deosebit de favorabile ale zonei au determinat locuitorii să practice o serie de activități predominant agricole cum ar fi: cultivarea plantelor și creșterea animalelor.

Cultivarea plantelor: suprafața totală, după modul de folosință, în anul 2020, este următoarea:

Categoria	Suprafața HA
Arabil	2700
Pasuni și fanete	421
Livezi	28
Vii	75

Terenuri agricole	3224
Padure	521
Ape si balti	412
Terenuri neagricole	933
Total terenuri	4157

O pondere importanta a economiei o reprezintă agricultura, o mare parte a fortei de munca fiind angrenata in acest domeniu. Cresterea animalelor ocupa un loc important in domeniul agriculturii, prioritara fiind cresterea ovinelor, caprinelor si bovinelor. In anul 2020 se cultiva in special grau, porumb, floarea soarelui si lucerna.

Nr. Crt.	Cultura	Suprafetele cultivate (ha)
1.	Grau	682.90
2.	Porumb	733.42
3.	Floarea soarelui	403.90
4.	Rapita	155.80
5.	Orz	31.00
6.	Lucerna	187.55

Sursa : Registrul agricol comunal

Cresterea animalelor se practica in cea mai mare parte la nivelul gospodariilor individuale. Sunt posibilitati de pasunat pe pasuni si in paduri, iar terenul este propice pentru cultura plantelor furajere. O parte din producatorii agricoli detinatori de animale s-au perfectionat in cresterea

animalelor prin cursuri de calificare facute in colaborare cu Directia Agricola Vaslui si Consultanta Agricola. Efectivul de animale pe specii din comuna Deleni in anul 2020 se prezinta astfel:

Table nr. 4

Nr. Crt.	SPECIA	NUMAR
1.	Pasari	1946
2.	Bovine	425
3.	Caprine	100
5.	Ovine	463
6.	Porcine	59
5.	Cabaline	65

Sursa: Registrul agricol comunal

Tinand cont ca suprafata impadurita a comunei este de 521 ha, zona este propice pentru cresterea albinelor.

Efectivul de albine din comuna Deleni in anul 2021 este de 822 familii de albine.

Pomicultura

Zona de deal, structura solului si climatul din zona permit dezvoltarea pomilor fructiferi. Pomii fructiferi existenti sunt in gospodăriile particulare fiind pomi razleti. Se cultiva mar, visin, prun, cires, par, nuc, gutui.

Viticultura

Viticultura este reprezentata pe o suprafata de 75 ha, principalele soiuri cultivate - soiul hibrid si vie nobila in gospodariile populatiei.

Silvicultura

Suprafata cu paduri si alte terenuri cu vegetatie forestiera a comunei Deleni este de 521 ha, reprezentand 12.6% din suprafata totala a comunei. In sectorul comertului, principalele domenii de activitate sunt comert cu amanuntul a diferitelor produse alimentare si nealimentare in magazine nespecializate cu vanzarea predominanta de alimente, confectii, fructe, legume si bauturi.

Referitor la sectorul de servicii si productie, obiectele principale de activitate sunt: transport marfa, catering.

Firmele de pe teritoriul comunei care realizeaza activitati de comert, servicii si productie sunt inregistrate in principal ca societati comerciale.

În privința sectorului IMM, sunt necesare acțiuni de susținere a mediului de afaceri prin intermediul unor investiții în infrastructura necesară dezvoltării acestuia și atragerii de noi activități economice în zonă. De asemenea, dezvoltarea mediului de afaceri se va putea realiza și prin elaborarea și mediatizarea eficientă a unor politici stimulative din punct de vedere fiscal și investițional sau prin oportunitățile oferite de crearea unor parteneriate interinstituționale sau public-private.

Dezvoltarea sectorului IMM, promovarea antreprenoriatului și diversificarea activităților economice locale va fi îndeplinit prin acțiuni de tipul:

- Construcția, modernizarea și asigurarea infrastructurii necesare atragerii de noi activități economice;
- Încurajarea și promovarea meșteșugurilor locale tradiționale;
- Promovare de proiecte privind furnizarea de servicii de consiliere și informare pentru fermieri în vederea restructurării și îmbunătățirii performanțelor generale ale activității acestora;
- Organizarea unor târguri periodice ceea ce ar prezenta un potențial deosebit pentru dezvoltarea activităților comerciale din zonă, satisfăcând în același timp și nevoile locuitorilor. Astfel, sunt necesare lucrări de amenajare a spațiilor destinate acestor târguri și promovarea evenimentelor la nivelul județului și regiunii;
- Amenajări / reabilitări / dotări de spații / structuri de sprijinire cu internet, utilități pentru întreprinzători;

1.10 Cultura

Caminul cultural

În comuna funcționează un singur Camin Cultural, în satul Deleni. Acest camin a fost dotat cu costume populare din fonduri europene nerambursabile. În prezent în Caminul Cultural se desfășoară activități, evenimente culturale ale comunei, serbări școlare:

Biblioteca

În comuna sunt două biblioteci: una la școală și cea de-a doua în comuna Deleni.

Lăcașe de cult

Parohia Deleni are în proprietate, în localitatea Deleni, două biserici și o casă parohială. Cele două cimitire din localitate sunt în proprietatea privată de interes local - a Primăriei Deleni. Cele două biserici sunt amplasate în incinta cimitirelor.

- Biserica ortodoxă „Sf.Nicolae”-situată în partea de mijloc a localității (Delenii de Sus), la vest de DJ 245E (în direcția sud, prin localitate) - biserică amplasată în incinta cimitirului. Clădirea bisericii este în stare bună de întreținere.

Suprafața aferentă bisericii 0,13 ha, iar suprafața totală (cimitir +biserică) = 0,78 ha.

- Cimitirul creștin ortodox Deleni (Delenii de Sus) – ocupă o suprafață de 0,78 ha, incluzând și biserica „Sf.Nicolae”. Cimitirul este amplasat în partea de mijloc a localității, cu deschidere la drumul județean DJ 245E, pe latura de est, și este proprietate privată a Primăriei Deleni. Cimitirul se învecinează cu gospodăriile ale populației, majoritatea terenurilor fiind construite. Pentru terenurile libere din zonă, se va avea în vedere, respectarea zonei de protecție sanitară, distanță de 50 m - față de clădirile de locuit.

- Biserica ortodoxă „Sf.Dumitru”-situată în partea de sud-est a localității (cartierul Delenii de Jos), la est de strada nr.60 (ieșirea spre localitatea Cosmești), biserică amplasată în incinta cimitirului. Suprafața aferentă bisericii 0,07ha, iar suprafața totală (cimitir +biserică) = 0,49 ha.

Clădirea bisericii este în stare bună de întreținere.

- Cimitirul creștin ortodox Deleni – Cimitirul este amplasat în partea de sud-est a localității, cu deschidere pe latura de vest către strada nr.60. Este proprietate privată de interes local (Primăria Deleni). Cu o suprafață totală de 0,49ha, cimitirul ortodox include și biserica „Sf.Dumitru”.

Cimitirul se învecinează cu locuințe existente ale populației, majoritatea terenurilor fiind construite. Pentru terenurile libere din zonă, se va avea în vedere, respectarea zonei de protecție sanitară, distanță de 50 m -față de construcțiile de locuit.

- Casa parohială -este amplasată în vecinătatea cimitirului (Delenii de Jos), la limita de nord a acestuia. Deține o suprafață de 1600,00 mp - proprietatea Parohiei Deleni.

Manastirea Moreni este situată la 27 km sud de Vaslui, pe șoseaua Vaslui-Bârlad, ramificație dreapta Deleni. Așezământul este construit în buza unui deal, înconjurat de alte dealuri mai înalte, dintre care Țiclăul, aflat la sud-est, este cel mai înalt.

Viața monahală a început cu patru secole și jumătate în urmă și a fost întreținută de călugări. Prima biserică din lemn a fost construită în vremea domnitorului Petru Rareș, de boierul Lupan Buznea pe moșia sa. După numele pâ râului din apropiere a fost cunoscut ca schitul Bilahoi sau Ghilahoi. A purtat și numele Deleni, al comunei de care aparține. Biserica fiind stricată cu vremea, a fost refăcută de credincioșii Hordună și Ginșcă în anul 1801. Schitul a durat până în 1864, când s-a desființat. S-a reînființat în 1935 tot cu obște de călugări, dar în anul 1949 se transformă în schit de maici. În 1953 s-a construit o biserică nouă, care a fost renovată și pictată în 1986, cu contribuția credincioșilor din parohiile Moreni, Deleni, Dânga, Costești și Buda. Pictura a fost executată de pictorul Constantin Zafiu. Biserica este mică, din lemn și pământ bătut și nu are turlă. Spațiul interior este compartimentat în altar, naos spațios și pronaos cu mic spațiu. Are și un mic pridvor deschis.

În urma decretului 410/1959, schitul s-a desființat și a rămas ca biserică de mir. Revoluția din 1989 a creat condiții ca viața monahală să-și reia cursul, iar în 1990 schitul a fost reînființat, cu regim de mănăstire și obște de călugări. Stareț a fost numit Ieromonahul Meletie Mercaș (azi Protosinghel, duhovnicul maicilor) venit de la mănăstirea Runc. La cererea dumnealui, începând cu anul 1992, mănăstirea are din nou obște de maici. Cu multă osârdie și prin chetele făcute în orașele țării, obștea a reușit să ridice mai multe clădiri, întruna din ele fiind construit un frumos și spațios paraclis. Lucrările au fost coordonate de Părintele Meletie Mercaș.

Sursa www.episcopiahusilor.ro

Sport

Comuna Deleni nu detine nici un teren de sport sau sala de sport. Sunt doar doua terenuri in satul Deleni si in Bulboaca pe care sunt amplasate cate doua porti vechi si ruginite. In curtea Scolii Gimnaziale nr 1 din satul Deleni este un teren care necesita amenajarea unui teren de sport.

1.10 Protecția mediului

Protecția mediului reprezintă ansamblul reglementărilor, măsurilor și acțiunilor care au ca scop menținerea, protejarea și îmbunătățirea condițiilor naturale de mediu, ca și reducerea sau eliminarea, acolo unde este posibil, a poluării mediului înconjurător și a surselor de poluare.

Protecția mediului presupune:

- Gospodărirea rațională a resurselor;
- Reconstrucția ecologică a mediului;
- Evitarea poluării mediului;
- Evitarea dezechilibrului prin conservarea naturii;
- Descoperirea cauzelor care afectează mediul;
- Proiecte complexe, rațional fundamentate.

Agenția pentru Protecția Mediului Vaslui monitorizează factorul de mediu aer efectuând determinări lunare la pulberi sedimentabile. Sursele de poluare cu pulberi sedimentabile sunt în general aceleași cu cele pentru pulberi în suspensie: arderea combustibililor solizi, traficul rutier, activități economice. Nu s-au înregistrat depășiri ale limitelor maxime admisibile pentru acest poluant.

Pot fi menționate o serie de surse locale cu caracter temporar-accidental, reprezentate prin următoarele activități umane:

- procesele de ardere pentru încălzirea locuințelor și obiectivelor social-economice cu cărbuni, produse petroliere, lemne, care generează gaze și pulberi specifice, fum, funingine;

- circulația și transporturile rutiere, care generează prin sursele mobile gaze de eșapament, pulberi, zgomot.
- sisteme necorespunzătoare de colectare și de depozitare a deșeurilor.

Solul, ca rezultat al interacțiunii tuturor elementelor mediului și suport al întregii activități umane, este influențat puternic de acestea, atât prin acțiuni antropice, cât și ca urmare a unor fenomene naturale. Sursele de poluare a solului sunt fizice (din cauza utilajelor și tehnologiei de cultivare a solurilor), chimice (utilizarea îngrășămintelor, pesticidelor, erbicidelor), biologice (nerespectarea concentrației de reziduuri, dejecții solide și lichide aplicate) și poluarea radioactivă din aer.

Principalele activități și fenomene care influențează negativ solul pe teritoriul comunei Deleni sunt reprezentate prin:

- Depuneri întâmplătoare de deșeuri menajere și dejecții de grajd de la populație;
- Deșeurile și reziduurile provenite din agricultură;
- Aerosolii încărcăți cu diferite substanțe poluante;
- Administrarea incorectă a substanțelor chimice fertilizante și pentru combaterea dăunătorilor, ceea ce a dus de-a lungul anilor la acumularea lor în sol; în ultimii ani folosirea acestor substanțe în agricultură s-a redus mult.
- Poluarea aerului cu pulberi și gaze.

Dejecțiile zootehnice sunt foarte bogate în elemente fertilizante, dar conțin alături de materia organică biodegradabilă și de substanțe nutritive, unele metale grele cum ar fi cupru și zincul introduse în alimentația animalelor. Aceste considerente, alături de mirosul neplăcut resimțit la distanțe mari, impun aplicarea acestora ca îngrășămintă pe terenurile agricole moderat și după ce au fost compostate în condiții controlate, deoarece în cantități prea mari există riscul poluării solului prin faptul că plantele nu pot absorbi întreaga cantitate de fertilizanți.

Conform art. 1. al Ordinului nr. 1552 din 03/12/2008 pentru aprobarea listei localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole, județul Vaslui este cuprins în anexa acestui ordin (localități din județul Vaslui și municipiul Vaslui) cu 76 de localități declarate ca zone vulnerabile la poluarea cu nitrați. Comuna Deleni nu se regăsește în aceasta listă.

Fenomenele fizice care afectează solurile determinând degradarea lor, sunt reprezentate prin alunecări de teren, eroziuni, exces de umiditate, compactări. Aceste fenomene se produc datorită unor condiții naturale care acționează în interdependență: apele subterane, pantele și energia reliefului, substratul geologic, regimul pluvial, caracterul argilos al terenurilor de luncă, gradul de acoperire cu vegetație ș.a. Acestora li se adaugă influențele unor activități antropice vechi (deșțeleniri, defrișări, agrotehnici înapoiate, exploatări de roci utile) sau mai noi (neîntreținerea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, agrotehnici improprie terenurilor în pantă, deșțelenirea unor versanți predispuși alunecărilor și eroziunilor).

În funcție de natura problemelor care afectează solul, se disting zone cu:

- soluri degradate prin exces de umiditate și inundații, localizate în zona joasă de șes;
- soluri degradate de alunecări de teren și eroziuni torențiale.

Consecințele poluării și degradării solurilor se reflectă în primul rând asupra potențialului lor productiv, în sensul limitării sau anulării calităților biologice și de fertilitate. Cele mai grave efecte asupra solurilor sunt generate de fenomene de degradare care determină scăderea potențialului productiv, scoaterea din circuitul agricol, schimbări ale modului de folosință.

Păstrarea și promovarea portului tradițional al romilor este o oportunitate foarte bună de a consolida relații sociale foarte puternice între persoanele de etnie romă din comuna Deleni, județul Vaslui.

Capitolul 2. Analiza SWOT

Realizarea analizei care să ajute la creionarea unei viziuni de ansamblu asupra comunei Deleni este esențială, mai ales în contextul în care aceasta poate fi concepută în paralel cu analiza SWOT aferentă perioadei de programare anterioare, respectiv 2014-2020. Astfel, se conturează o imagine a realității actuale (decembrie 2020) ce va fi comparată cu situația existentă la nivelul anului 2013 în vederea identificării punctelor cheie asupra cărora se poate acționa pentru obținerea de rezultate în vederea dezvoltării comunei.

SWOT este acronimul pentru: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități), Threats (amenințări).

Analiza SWOT se va axa pe principalele domenii care dau indicii dezvoltării locale:

Puncte Tari

Demografie

- ❖ Ponderea cea mai mare este pe grupa de varsta 45 – 54 ani, 19.2% din populația comunei.
- ❖ Distribuție echilibrată a populației comunei în funcție de gen.
- ❖ Comuna Deleni se afla la distanța de 16 km de municipiul Vaslui, naveta se poate face cu ușurință

Capacitate administrativă

- ❖ Personalul angajat al Primăriei Deleni este format din oameni calificați, care se străduiesc să capete experiență în implementarea proiectelor finanțate atât din fonduri europene cât și din fonduri naționale.
- ❖ Autoritățile publice locale își desfășoară activitatea după principiile transparenței procesului decizional

- ❖ Implicarea efectivă a conducerii la nivel de vârf în procesul de conștientizare și aplicare a acțiunilor legate de reformă în administrație.
- ❖ Existența procedurilor ce reglementează fluxul de documente în instituție.
- ❖ Existența unui program de contabilitate și salarii.
- ❖ Primăria deține o pagină de internet proprie a instituției.
- ❖ Persoana care ocupă funcția de primar isi doreste sa realizeze proiecte finantate din fondurile europene

Infrastructură

- ❖ Accesibilitate facilă în zonă: Comuna Deleni dispune de cale ferata.
- ❖ Majoritatea gospodăriilor sunt electrificate. Arterele principale sunt prevăzute cu instalații de iluminat public.
- ❖ Evoluția pozitivă a drumurilor judetene si comunale asfaltate.
- ❖ Existența unei rețele de alimentare cu apă potabilă si canalizare doar in satul Moreni
- ❖ Existența un cabinet medical de familie
- ❖ Infrastructura pentru servicii de intervenții în caz de urgență este reprezentata doar de un UTV situatii de urgenta

Economie și mediu de afaceri

- ❖ Existența unor agenți economici, societăți comerciale și persoane fizice autorizate.
- ❖ Teren disponibil și condiții pedo-climatice favorabile pentru dezvoltarea agriculturii și zootehniei.
- ❖ Comuna Deleni este partener în cadrul GAL Podu Înalt, un important promotor al cooperării între membrii din mediul privat și mediul public, scopul comun fiind acela de a accesa fonduri europene pentru dezvoltarea zonei.

- ❖ În comuna Deleni există firme care au accesat fonduri nerambursabile prin GAL Podu Înalt. Firmele locale știu de existența fondurilor externe nerambursabile ce pot fi accesate prin intermediul GAL.
- ❖ 65% din suprafața totală este reprezentată de suprafața arabilă.
- ❖ Comuna Deleni se afla la distanța de 16 km de municipiul Vaslui, reprezintă un avantaj dezvoltării mediului de afaceri;

Protecția mediului

- ❖ Întreprinderea de acțiuni din partea autorităților publice locale în vederea aplicării normelor legislative privind protecția mediului.
- ❖ Pe aria comunei și în împrejurimile acesteia, nu există nici o întreprindere „mare poluatoare”.

Patrimoniu și recreere

- ❖ Existența unei istorii culturale bogate a Comunei Deleni.
- ❖ Existența unor evenimente anuale ce vizează păstrarea tradițiilor și datinilor.
- ❖ Existența unor lăcașe de cult.

Puncte Slabe

Demografie

- ❖ Scăderea drastică a populației comunei cu 11% în ultimii 10 ani.
- ❖ Ponderea populației 0-4 ani, 5 – 9 ani extrem de scăzută, sunt cele mai mici valori din grupele de vârstă
- ❖ Lipsa oportunităților egale pentru persoanele care sunt supuse excluziunii sociale.

- ❖ Grad scăzut de diversificare a structurii ocupaționale.
- ❖ Lipsa ofertelor de muncă atractive pentru persoanele cu studii superioare.
- ❖ Nivel de trai scăzut, raportat la media regiunilor din Uniunea Europeană;

Capacitate administrativă

- ❖ Atmosfera tensionată de lucru în primărie
- ❖ Spațiul destinat angajaților primăriei și cetățenilor este impropriu desfășurării în condiții conforme normelor ITM
- ❖ Resurse financiare insuficiente destinate modernizării și dezvoltării activităților instituției.
- ❖ Ineficiența mecanismului de elaborare a politicilor publice la nivelul primăriei.
- ❖ Insuficienta conștientizare a noțiunilor de eficiență, rentabilitate și transparență în administrarea domeniului public și privat al comunei.
- ❖ Imposibilitatea promovării pe post a salariaților.
- ❖ Posibilități reduse de motivare financiară a personalului și de atragere a persoanelor cu calificare superioară în structurile funcționarilor publici.
- ❖ Resurse financiare limitate pentru susținerea programului de pregătire.
- ❖ Existența fondurilor limitate alocate formării continue a funcționarilor publici.
- ❖ Imposibilitatea de motivare suplimentară a personalului.
- ❖ Inexistența unui compartiment de informatizare și digitalizare.
- ❖ Număr insuficient de sisteme desktop, iar unele dintre acestea sunt uzate moral.
- ❖ Resurse financiare insuficiente pentru informatizarea administrației publice locale.
- ❖ Lipsa de interes a cetățenilor în a se implica activ în procesul de luare a deciziei la nivel local.

- ❖ Pagina de internet nu are un continut atractiv, nu este mentionat un logo pentru comuna Deleni
- ❖ Pagina de facebook a primariei Deleni contine interpretari si comentarii defectuoase

Infrastructură

- ❖ Necesitatea efectuării lucrărilor de modernizare pentru străzi de interes local în comuna Deleni.
- ❖ Utilaje multifuncționale insuficiente pentru întreținerea drumurilor și a spațiilor publice din comună.
- ❖ Necesitatea extinderii rețelei de gaze naturale în comuna.
- ❖ Lipsa resurselor materiale necesare dezvoltării infrastructurii.
- ❖ Lipsa unui centru de sanatate.
- ❖ Lipsa rețelei de canalizare în comuna.
- ❖ Lipsa infrastructurii necesare dezvoltării transportului cu vehicule electrice
- ❖ Lipsa pistelor de bicicleta pentru navetisti.
- ❖ Lipsa unui teren de sport la școala din Deleni, a unui teren de sport în satul Bulboaca, a unui teren de sport în satul Deleni și a unei săli de sport
- ❖ Rețea de iluminat public insuficientă.
- ❖ Infrastructura pentru servicii de intervenții în caz de urgență slab dezvoltată.
- ❖ Lipsa infrastructurii de fibră optică pentru rețea de internet de mare viteză
- ❖ Lipsa infrastructurii pentru producere de energie regenerabilă

Economie și mediu de afaceri

- ❖ Mediul de afaceri local nu are capacitatea de a oferi locuri de muncă pe măsura cererii.
- ❖ Inexistența locurilor de muncă în domeniul IT.
- ❖ Insuficiența personalului calificat în construcții, pe fondul migrării acestuia în alte zone pentru o salarizare motivantă.
- ❖ Capacitate scăzută a mediului de afaceri local de a susține investiții pentru dezvoltare.
- ❖ Slaba dezvoltare a spiritului antreprenorial.
- ❖ Lipsa culturii asociative, slaba colaborare între întreprinderi, în special în agricultură, unde asocierea reprezintă un element esențial pentru dezvoltare.
- ❖ Lipsa culturii asociative și antreprenoriale în rândul micilor fermieri.
- ❖ Agricultură este practică preponderent cu utilaje și echipamente uzate, cu productivitate scăzută și costuri de întreținere ridicate.
- ❖ Pondere însemnată de exploatații agricole individuale de subzistență și semi-subzistență. Această situație implică faptul că ele nu produc venituri care să fie potențial investite, iar viabilitatea lor ca parteneri comerciali pare să fie limitată din această cauză.
- ❖ Gradul scăzut de utilizare al compostului în agricultură din cauza lipsei de informare și încredere al populației în utilizarea acestui produs.
- ❖ Neaplicarea în rândul populației a metodologiilor agricole moderne.
- ❖ Lipsa sistemelor de irigații.
- ❖ Un comerț slab dezvoltat.
- ❖ Gradul ridicat de fragmentare/fracționare al terenurilor agricole.
- ❖ Lipsa facilităților/ infrastructurii conform normelor europene pentru vânzarea animalelor vii.

Protecția mediului

- ❖ La nivelul comunei nu au fost implementate proiecte cu finanțare națională, europeană sau din alte surse, privind protecția mediului.
- ❖ Inexistența unor campanii de informare și educare, la nivelul Comunei Deleni, cu privire la protecția mediului și a naturii.
- ❖ Insuficienta dotare a Agenției pentru Protecția Mediului Vaslui cu aparate necesare monitorizării calității factorilor de mediu.
- ❖ Nivelul scăzut de educare al populației în privința colectării selective a deșeurilor.
- ❖ Slaba dotare cu mijloace și echipamente necesare gestionării situațiilor de urgență în materie de protecție a mediului.
- ❖ Dezinteresul cetățenilor cu privire la necesitatea protecției mediului și a combaterii încălzirii globale.
- ❖ Lipsa unor puncte de încărcare pentru vehiculele electrice și hibride.
- ❖ Lipsa resurselor necesare pentru implementarea unor proiecte complexe în vederea evitării poluării mediului.
- ❖ Lipsa unor proiecte de producere a energiei electrice cu panouri fotovoltaice, eoliana etc

Patrimoniu și recreere

- ❖ Promovarea slabă a tradițiilor populare, a evenimentelor culturale.

Oportunități

Demografie

- ❖ Inițierea unor programe de promovare a comunei pentru a atrage persoane care să-și stabilească domiciliul în comuna Deleni
- ❖ Inițierea unor proiecte de renovare/reabilitare/construire locuințe sociale pentru a atrage persoane tinere care să-și stabilească domiciliul în comuna Deleni
- ❖ Inițierea unor proiecte de promovare „casa de vacanță” sau „locuința de la țară” pentru persoanele din mediul urban care-și doresc să se bucure de un mediu curat, liniștit și liniștit în mediul rural
- ❖ Elaborarea de politici de sănătate publică mai eficiente care vizează scăderea ratelor de mortalitate generală și infantilă.
- ❖ Promovarea unor politici pro-nataliste la nivel național și local prin implementarea unor programe sociale țintite către familiile și copii.
- ❖ Menținerea tendinței de creștere a speranței de viață la naștere la nivel național.
- ❖ Implicarea medicilor și asistenților sociali în activități de conștientizare cu privire la necesitatea întreținerii populației.
- ❖ Dezvoltarea de programe cu finanțare europeană pentru stimularea ocupării forței de muncă.
- ❖ Creșterea nivelului de pregătire profesională a forței de muncă.

Capacitate administrativă

- ❖ Realizarea unui proiect de consolidare, renovare, reabilitare și modernizare a școlii vechi „Spiru Haret” ca sediu de primărie
- ❖ Îmbunătățirea mediului de lucru în primărie prin conștientizarea factorilor decizionali că munca sub presiune este un abuz asupra angajatului, ca rezultate se obțin cu ținte clare, înțelegere și aprecierea muncii;

- ❖ Posibilitatea realizării de parteneriate de cooperare transfrontalieră, transnațională, sau regională pentru identificarea de soluții viabile la problemele locale identificate.
- ❖ Menținerea unui parteneriat activ cu reprezentanții comunității, reprezentanții mediului de afaceri, alte instituții comunitare sau de interes comunitar.
- ❖ Menținerea calității de membru în cadrul Asociației GAL Podu Înalt Vaslui, pentru obținerea de finanțări necesare dezvoltării și modernizării Comunei Deleni.
- ❖ Posibilități de accesare a unor fonduri nerambursabile pentru dezvoltarea capacității administrative și creșterea eficienței organizaționale în administrația publică a comunei Deleni.
- ❖ Mai multe posibilități de instruire a personalului prin agenții de formare profesională și prin accesarea fondurilor europene prin programele ce finanțează dezvoltarea resursei umane.
- ❖ Îmbunătățirea paginii de internet: conținut, informație, fotografii și alegerea unui logo pentru comuna Deleni

Infrastructură

- ❖ Existența fondurilor europene pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rutiere.
- ❖ Existența fondurilor europene pentru dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare.
- ❖ Existența fondurilor europene pentru înființarea rețelei de gaze naturale
- ❖ Existența fondurilor europene pentru înființarea rețelei de canalizare
- ❖ Existența fondurilor europene pentru realizarea de piste de bicicletă
- ❖ Existența fondurilor europene pentru realizare de fibră optică și internet de mare viteză

Economie și mediu de afaceri

- ❖ Fondurile europene care sprijină înființarea și dezvoltarea afacerilor în mediul rural, pentru domeniile agricol și neagricol.
- ❖ Încurajarea și dezvoltarea parteneriatelor de tip public-privat.
- ❖ Stimularea asocierii producătorilor agricoli și a societăților agricole prin măsuri de cooperare finanțate din fonduri europene.
- ❖ Creșterea valorii adăugate a produselor agricole prin finanțarea din fonduri nerambursabile a capacităților de procesare la nivelul fermelor.
- ❖ Existența programelor guvernamentale de susținere a sectorului IMM.
- ❖ Politica Uniunii Europene privind activitățile din domeniul cercetării- inovării în cadrul microîntreprinderilor.
- ❖ Existența firmelor de consultanță care realizează transferuri de informații tehnice și tehnologice, cât și întocmirea documentațiilor pentru absorbția de fonduri nerambursabile.
- ❖ Existența Grupului de Acțiune Locală (GAL) Podu Înalt Vaslui, care sprijină și îndrumă micii fermieri.
- ❖ Reducerea gradului de dependență a populației față de agricultură.
- ❖ Dezvoltarea sectorului serviciilor.

Protecția mediului

- ❖ Inițierea de proiecte cu fonduri nerambursabile pentru producerea de energie electrică cu panouri fotovoltaice, eficientizarea energetică a clădirilor publice, realizarea de stații de încărcare pentru vehicule electrice, achiziționare de vehicule electrice
- ❖ Promovarea în rândul cetățenilor comunei pentru realizarea proiectului cu panouri fotovoltaice, panouri solare, centrale termice cu peleti, eficientizarea energetică a clădirilor publice

- ❖ Receptivitatea populației la campaniile cu stimulente prin care se promovează colectarea deșeurilor din echipamente electrice și electronice.
- ❖ Creșterea interesului autorităților locale pentru promovarea de parteneriate în vederea protecției mediului.
- ❖ Existența inițiativelor de colectare a deșeurilor din echipamente electrice și electronice în rândul populației.
- ❖ Disponibilitatea finanțărilor proiectelor de mediu prin intermediul fondurilor europene nerambursabile.
- ❖ Implicarea organizațiilor neguvernamentale în domeniul protecției mediului.

Patrimoniu și recreere

- ❖ Posibilitatea accesării fondurilor europene nerambursabile pentru realizarea unui teren de sport/Sali de sport
- ❖ Posibilitatea accesării fondurilor europene nerambursabile pentru activități culturale, inclusiv pentru proiecte transfrontaliere.
- ❖ Informatizarea bibliotecilor și a serviciilor oferite de acestea.
- ❖ Posibilitatea promovării unor obiective culturale prin includerea în oferta turistică a județului.
- ❖ Înființarea unor parcuri de joacă și recreere pentru copii, tineri și persoane vârstnice

Amenințări

Demografie

- ❖ Scaderea în continuarea a populației.
- ❖ Migrarea forței de muncă.
- ❖ Creșterea ponderii muncii la negru, cu impact negativ asupra economiei locale, pieței muncii și asistenței sociale în perspectivă.
- ❖ Pierderea identității și a tradițiilor locale în timp.
- ❖ Ritmul de scădere al populației crește de la an la an, iar generațiile tinere sunt din ce în ce mai puțin numeroase comparativ cu cele adulte și vârstnice.
- ❖ Tendința de îmbătrânire mai accentuată a populației din cauza migrării forței de muncă în străinătate.
- ❖ Adaptarea mai lentă a populației vârstnice la schimbările și provocările lumii actuale.

Capacitate administrativă

- ❖ Migrația continuă a personalului din primărie ca urmare a mentinerii unei atmosfere tensionate în primărie
- ❖ Lipsa interesului cetățenilor față de cooperare și asociere, rezistența la nou și schimbare.
- ❖ Teamă de risc, inerția unor funcționari publici și a unor cetățeni cu privire la inovație.
- ❖ Personal insuficient numeric și nepregătit pentru implementarea unor proiecte mai mari, finanțate din fonduri europene în domenii diverse.
- ❖ Inerție mare privind implicarea factorilor responsabili, dar și a comunității în programele de dezvoltare.

- ❖ Tendința mass-mediei de a reflecta cu precădere, de regulă, fără a verifica, aspectele negative ale anumitor activități din administrație, de cele mai multe ori informațiile fiind greșit interpretate sau neînțelese.
- ❖ Schimbări legislative prea frecvente pentru a fi asimilate eficient.

Infrastructură

- ❖ Un procent semnificativ al drumurilor comunale riscă să rămână nemodernizate din cauza posibilităților financiare reduse ale comunei, cu efecte negative asupra atractivității zonei și a uzurii premature a autovehiculelor populației.
- ❖ Diminuarea alocărilor financiare ale programelor de finanțare nerambursabilă ce au ca obiectiv modernizarea infrastructurii din mediul rural.
- ❖ Excluderea Comunelor din categoria solicitanților eligibili pentru anumite linii de finanțare ce au ca obiectiv modernizarea infrastructurii din mediul rural.

Economie și mediu de afaceri

- ❖ Nivel ridicat de fiscalitate și birocrație excesivă.
- ❖ Lipsa lichidităților poate conduce la falimentarea unităților locale active de tip microîntreprinderi și chiar a celor medii.
- ❖ Reducerea activității și a veniturilor societăților ca urmare a pandemiei COVID-19.
- ❖ Blocarea creditării din cauza crizei economice și a blocajelor financiare.
- ❖ Lipsa informării populației cu privire la procedura de înființare a unei afaceri.
- ❖ Creșterea ratei inflației și creșterea ratei șomajului vor conduce implicit la scăderea puterii de cumpărare a produselor și serviciilor în rândul populației.

- ❖ Resurse financiare insuficiente pentru co-finanțarea proiectelor europene.
- ❖ Instabilitate legislativă.
- ❖ Migrația forței de muncă calificată în afara județului și în afara granițelor țării.
- ❖ Eroziunea și degradarea calității solurilor ce conduce la scăderea randamentului.
- ❖ Slaba informare a agricultorilor cu privire la normele europene.
- ❖ Cunoștințe insuficiente ale agricultorilor în ceea ce privește elaborarea și implementarea proiectelor finanțate din fonduri FEADR.
- ❖ Lipsa/reducerea subvențiilor pentru agricultură.
- ❖ Frecvența ridicată a perioadelor secetoase în agricultură.

Protecția mediului

- ❖ Reducerea suprafeței fondului forestier cu implicații asupra mediului înconjurător.
- ❖ Resurse umane și financiare insuficiente necesare pentru împădurirea terenurilor degradate.
- ❖ Creșterea gradului de indiferență al populației în privința colectării selective a deșeurilor.
- ❖ Intensificarea fenomenelor meteo extreme din cauza schimbărilor climatice.
- ❖ Agravarea fenomenului de secetă cu impact negativ asupra sectorului agricol.
- ❖ Insuficienta preocupare a agenților economici pentru re folosirea ambalajelor.

Patrimoniu și recreere

- ❖ Dezinteres general pentru patrimoniu.
- ❖ Lipsa posibilității afirmării artiștilor din comună.

- ❖ Dispariția meșterilor și creatorilor populari de la nivel local pe fondul lipsei posibilității valorificării produselor create.
- ❖ Scăderea interesului pentru tradiții și obiceiuri.

Capitolul 3. Contextul strategic pentru perioada 2021-2027

3.1 Contextul european de dezvoltare

Strategia de Dezvoltare Economico-Sociala a comunei Deleni 2021-2027 se suprapune temporal peste două cicluri de programare ale Uniunii Europene: perioada de programare 2014 – 2020, care se va încheia efectiv doar la finalul anului 2023, respectiv perioada de programare 2021-2027.

În plus pandemia de Covid-19 instalată în Europa și la nivel global în trimestrul I 2020 va conduce, cel mai probabil, la adoptarea la nivel U.E. de noi politici, orientate mai ales către contracararea efectelor economice și sociale ale acestui eveniment neprevăzut.

Liniile directoare ale politicilor UE pentru următoarea perioadă de programare sunt următoarele:

Politica de coeziune a UE 2021- 2027

Pentru perioada 2021 – 2027 se propun cinci obiective de politică:

Europă mai inteligentă – o transformare economică inovatoare și inteligentă;

- Europă mai verde – cu emisii scăzute de carbon;
- Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- Europă mai socială – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- Europă mai aproape de cetățeni. – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale.

De asemenea, Politica de Coezine are în vedere și două aspecte orizontale, respectiv: Consolidarea capacității administrative și Cooperarea în afara zonei de program.

În anul 2018, Comisia Europeană a publicat propunerea privind pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2021- 2027, care cuprinde:

- **Regulamentul privind prevederile comune (CPR)** – COM (2018) 375 final PROPUNERE DE REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrațiune, Fondului pentru securitate internă și instrumentului pentru managementul frontierelor și vize;
- **Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC)** – COM (2018) 372 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune;
- **Regulamentul privind cooperarea teritorială** – COM (2018) 374 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind dispoziții specifice pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană (Interreg) sprijinit de Fondul european de dezvoltare regională și de instrumentele de finanțare externă;
- **Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră** – COM (2018) 373 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind un mecanism de soluționare a obstacolelor juridice și administrative în context transfrontalier;
- **Regulament privind Corpul european de solidaritate** – COM (2018) 440 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de instituire a programului "Corpul european de solidaritate" și de abrogare a Regulamentului privind Corpul european de solidaritate și a Regulamentului (UE) nr. 375 /2014;
- **Regulamentul privind "Fondul social european plus" (FSE+)** – COM (2018) 382 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul social european Plus (FSE+);

- **Regulamentul privind planurile strategice PAC** – COM (2018) 392 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013;
- **Regulamentul privind Fondul european pentru afaceri maritime și activități pescărești (FEAM)** – COM (2018) 390 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul European pentru afaceri maritime și activități pescărești și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 508/2014;
- **Regulamentul privind Fondul european de ajustare și globalizare (FEG)** – COM (2018) 380 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul european de ajustare la globalizare (FEG);
- **Regulamentul privind sprijinul pentru reforme** – COM (2018) 391 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de instituire a Programului de sprijin pentru reforme. Regulamentul privind prevederile comune conține un set unic de norme pentru 7 fonduri UE implementate în gestiune partajată, respectiv: Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european+, Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM), Fondul pentru azil și migrațiune (FAMI), Fondul pentru securitate internă (ISF) și Instrumentul pentru frontiere externe și vize (IBMF). Comparativ cu actuala perioadă de programare, CPR nu mai acoperă Fondul european pentru agricultură și dezvoltare rurală (FEADR).

Politica agricolă și de dezvoltare rurală pentru perioada 2021 – 2027

Conform regulamentelor propuse în 2018, politica agricolă comună și de dezvoltare rurală vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale, prin intermediul celor doua fonduri Fondul European pentru Garantare Agricolă (FEGA) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR). Acestea contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective generale:

- promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care garantează securitatea alimentară;
- stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă;
- consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale;

Obiectivele generale sunt completate de obiectivul transversal al modernizării sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri.

Obiective specifice:

- sprijinirea veniturilor fiabile ale femeilor și a rezilienței în întreaga Uniune, în vederea îmbunătățirii securității alimentare;
- îmbunătățirea orientării spre piață și sporirea competitivității, inclusiv punerea unui accent mai puternic asupra cercetării, tehnologiei și digitalizării;
- îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric;
- contribuie la energia sustenabilă, precum și la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea;
- promovarea dezvoltării sustenabile și a gospodăririi eficiente a unor resurse naturale precum apa, solul și aerul;
- contribuirea la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor;
- atragerea tinerilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor din zonele rurale;
- promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a

bioeconomiei și a silviculturii sustenabile;

- îmbunătățirea răspunsului dat de agricultura UE exigențelor sociale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele sigure, hrănitoare și sustenabile, la deșeuri alimentare și bunăstarea animalelor.

Programul Europa Digitală pentru perioada 2021 – 2027

Programul are următoarele obiective generale: să sprijine transformarea digitală a economiei și a societății europene și să aducă beneficii cetățenilor și întreprinderilor europene. Programul va consolida capacitățile Europei în domenii cheie ale tehnologiilor digitale prin implementarea acestora pe scară largă, respectiv va extinde difuzarea și adoptarea acestora în domenii de interes public și de către sectorul privat.

Programul va avea cinci obiective specifice și obiective operaționale corespunzătoare:

- OS1 Calculul de înaltă performanță
- OS2 Inteligența artificială
- OS3 Securitatea cibernetică și încrederea
- OS4 Competențele digitale avansate
- OS5 Dezvoltarea, utilizarea optimă a capacităților digitale și interoperabilitatea

Politici UE în domeniul energiei până în 2030

Țintele stabilite pentru 2030 în cadrul politicii energetice sunt:

- Gaze cu efect de sera – o reducere de 40% a emisiilor de gaze cu efect de seră comparativ cu nivelurile din 1990
- Energii regenerabile – cel puțin 32% consum de energie regenerabilă, cu o clauză de revizuire ascendentă în 2023;

- Eficiență energetică – o țintă indicativă pentru o îmbunătățire a eficienței energetice la nivelul UE de cel puțin 32%, continuând ținta de 20% pentru 2020
- Piața internă de energie – sprijinirea finalizării pieței interne a energiei prin atingerea țintei de 10% de interconectare a energiei electrice până în 2020, în vederea atingerii a 15% până în 2030.

Politica UE în domeniul schimbărilor climatice

Propune ca și obiectiv pe termen lung (2050) reducerea emisiilor cu 80 – 95 % comparative cu nivelul din 1990. Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice include măsuri precum: utilizarea unei cantități mai mici de apă, adaptarea regulamentelor privind construcțiile, construcții împotriva inundațiilor, dezvoltarea unor culturi adaptate unor condiții de secetă.

Drumul către o economie neutră din punct de vedere climatic necesită acțiuni comune în șapte domenii strategice:

- Eficiență energetică;
- Implementarea de surse regenerabile;
- Mobilitate curată, sigură și conectată;
- Industrie competitivă și economie circulară;
- Infrastructură și interconectări;
- Bio-economie și scurgeri naturale de carbon;
- Captarea și stocarea carbunelui pentru a face față emisiilor rămase.

Pactul ecologic european (European Green Deal)

Obiectivele propuse în cadrul acestui pact:

- Sporirea nivelului de ambiție al UE în materie de climă pentru 2030 și 2050;
- Furnizarea de energie curată, sigură și la prețuri abordabile;
- Mobilizarea sectorului industrial pentru o economie curată și circulară;
- Construirea și renovarea clădirilor într-un mod eficient din punct de vedere energetic și din punctul de vedere al utilizării resurselor;
- Accelerarea tranziției către o mobilitate durabilă și inteligentă;
- ”De la fermă la consumator”: conceperea unui sistem alimentar echitabil, sănătos și ecologic;
- Conservarea și refacerea ecosistemelor și a biodiversității;
- Reducerea poluării la zero pentru mediu fără substanțe toxice;
- Mobilizarea cercetării și încurajarea inovării;

Politica UE în domeniul IMM-urilor

Pentru următoarea perioadă în cadrul Politicii UE în domeniul IMM-urilor Comisia Europeană va derula noi inițiative care vizează șapte obiective strategice:

1. Să permită IMM-urilor să lucreze într-un mediu juridic și administrativ modern
 - regulile trebuie să fie suficient de flexibile să permită inovația, noi modele de afaceri și transformarea digitală;
 - legislația trebuie să evite ca IMM-urile să suporte sarcini administrative și disproporționate;
2. Să realizeze o piață unică prietenoasă cu IMM-urile
 - îmbunătățirea accesului IMM-urilor la informații despre piețe și reglementări;
 - să simplifice procedurile administrative necesare pentru operarea transfrontalieră;
 - asigurarea faptului că activitatea legislativă națională nu generează noi bariere în calea comerțului;

- adoptarea unor reguli UE care reflectă realitățile unei noi generații de produse în care bunurile, serviciile și tehnologiile digitale funcționează împreună;
3. Să ajute IMM-urile să se internaționalizeze în afara UE
- viitoarele acorduri de comerț liber ar trebui să includă un capitol pentru IMM-uri;
 - strategia UE de acces la piețe ar trebui să se concentreze pe IMM-uri;
 - îmbunătățirea serviciilor UE în domeniul internaționalizării IMM-urilor;
4. Să sprijine IMM-urile în transformarea lor digitală;
- coordonarea inițiativelor naționale de digitalizare;
 - dezvoltarea unui program de digitalizare a Europei;
 - întărirea securității cibernetice, stabilirea unor standarde comune pentru infrastructura digitală și creșterea investițiilor în instruirea personalului;
5. Să sprijine IMM-urile în eforturile lor de inovare
- întărirea ecosistemelor de cercetare și inovare;
 - crearea unui cadru pentru o piață UE prietenoasă cu inovarea, în care guvernele să acționeze ca și clienți care lansează produsele și sistemele inovatoare legate de tranziția energetică, economia circulară, etc.
6. Să îmbunătățească accesul IMM-urilor la finanțare
- îmbunătățirea pietelor de capital și a cadrului de reglementare pentru finanțarea IMM-urilor;
 - UE ar trebui să încurajeze dezvoltarea de surse alternative de finanțare;
 - Băncile ar trebui să ia în considerare și elemente calitative atunci când evaluează cererile de creditare pentru IMM-uri.
7. Să îmbunătățească accesul IMM-urilor la competențe, talente și consultanță externă.

- îmbunătățirea accesului IMM-urilor la o forță de muncă calificată;
- asigurarea accesului antreprenorilor la instrumente care ajută la dezvoltarea abilităților lor pentru asumarea responsabilităților lor sociale;
- reforma pieței muncii.

Programul InvestEU(2021 – 2027)

Obiectivul general al Programului este de a sprijini obiectivele politice ale Uniunii prin intermediul unor operațiuni de finanțare și de investiții care contribuie la: competitivitatea Uniunii, inclusiv inovarea și digitalizarea; durabilitatea și creșterea economiei Uniunii; reziliența socială și caracterul incluziv al Uniunii; integrarea piețelor de capital ale Uniunii, prin diversificarea surselor de finanțare pentru întreprinderile din Uniune și prin promovarea finanțării durabile.

Programul InvestEU are următoarele obiective specifice:

- Sprijinirea finanțării și a operațiunilor de investiții în infrastructură durabilă în domeniile transportului energiei, conectivității digitale, aprovizionării și prelucrării materiilor prime, spațiului, oceanelor și apei, deșeurilor, naturii și alte infrastructuri de mediu, echipamentelor, bunurilor mobile și implementării tehnologiilor inovatoare care contribuie la îndeplinirea obiectivelor de mediu sau de sustenabilitate socială ale Uniunii sau la ambele obiective, ori care respectă standardele de mediu sau de sustenabilitate socială ale Uniunii;
- Sprijinirea finanțării și operațiunilor de investiții în domeniile cercetării, inovării și digitalizării;
- Sporirea accesului la finanțare și a disponibilității fondurilor pentru IMM-uri și, în cazuri justificate în mod corespunzător, pentru întreprinderile mici cu capitalizare medie;
- Sporirea accesului la și a disponibilității microfinanțării și a finanțării întreprinderilor sociale, sprijinirea finanțării și a operațiunilor de

investiții legate de investițiile și competențele sociale și dezvoltarea consolidarea piețelor de investiții sociale: microfinanțare, finanțarea întreprinderilor sociale și economie socială, competențe, educație, formare și servicii conexe, infrastructura socială(inclusiv locuințe sociale și studențești, inovare socială, asistență medicală și de îngrijire pe termen lung, incluziune și accesibilitate, activități culturale cu obiectiv social, integrarea persoanelor vulnerabile, inclusiv a resortisanților țărilor terțe.

O nouă agendă europeană pentru cultură (2018)

- Noua agendă are trei obiective strategice, cu dimensiuni sociale, economice și externe:

1. Dimensiunea socială – valorificarea potențialului culturii și al diversității culturale pentru coeziunea și bunăstarea socială;
2. Dimensiunea economică – sprijinirea creativității bazate pe cultură în domeniul educației, al inovării, al creării de locuri de munca și al creșterii;
3. Dimensiunea externă – consolidarea relațiilor culturale internaționale.

Acțiuni transversale:

- Protejarea și valorificarea patrimoniului cultural
- Digital4Culture – strategie pentru a valorifica propunerile din domeniul drepturilor de autor, al audiovizualului și al radiodifuziunii.

Politica UE în domeniul turismului

Își propune să mențină Europa pe primul loc ca și destinație și, în același timp, să maximizeze contribuția industriei la creștere și ocupare și să promoveze cooperarea între statele membre UE, în special prin schimbul de bune practici. În cadrul Comunicării Comisiei Europene "Europa, destinația turistică nr. 1 la nivel mondial – un nou cadru politic pentru turism în Europa" au fost identificate patru acțiuni prioritare: stimularea competitivității în sectorul turismului european, promovarea dezvoltării unui turism sustenabil, responsabil și de calitate ridicată și consolidarea imaginii Europei ca o colecție de destinații sustenabile și de înalta calitate

Fondul Social European + (FSE+)

FSE+ sprijină următoarele obiective specifice în domeniile de politică ale ocupării forței de muncă, educației, incluziunii sociale și sănătății, contribuind astfel la obiectivul de politică intitulat "O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale"

- Îmbunătățirea accesului la piața muncii pentru toate persoanele în cautarea unui loc de muncă, în special pentru terți, șomerii de lungă durată și persoanele inactive, promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale;
- Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipe necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarerea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii;
- Promovarea participării femeilor la piața muncii, a unui echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv accesul la servicii de îngrijire a copiilor, a unui mediu de lucru sănătos care să reducă riscurile la adresa sănătății, a adaptării la schimbare a lucrărilor, a întreprinderilor și a antreprenorilor și a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate;
- Îmbunătățirea calității, a eficacității și a relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și formare, pentru a sprijini dobândirea de competențe – cheie, inclusiv de competențe digitale;
- Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți;
- Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a oportunităților flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți, ținând seama de competențele digitale, anticipând mai bine schimbările și noile cerințe în materie de competențe pe baza nevoilor pieței muncii, facilitând tranzițiile profesionale și încurajând mobilitatea profesională;

- Favorizarea incluziunii active pentru a promova egalitatea de șanse și participarea activă și a îmbunătăți capacitatea de inserție profesională;
- Promovarea integrării socioeconomice a resortisanților țărilor și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii;
- Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;
- Promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor;
- Reducerea deprivării materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor celor mai defavorizate, inclusiv prin măsuri auziliare.

3.2 Contextul național de dezvoltare

Conform Acordului de Parteneriat pentru perioada 2021-2027 la nivelul României se propune următoarea arhitectura a programelor operaționale aferente implementării politicii de coeziune la nivel național:

1. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
2. Programul Operațional Transport (POT)
3. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)
4. Programul Operațional Sănătate (POS)
5. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)
6. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)
7. Programul Operațional de Tranziție Justă (POTJ)

8. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune (8 POR)

9. Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

La acestea se vor adauga la nivel național:

1. Programul Acvacultura și Pescuit (PAP) – finantat din FEPAM

2. Programul National Strategic (PNS) – finantat din FEADR

3. Programul InterregNext Romania-Republica Moldova

4. Programul National Fondul azil, migratie și integrare

5. Programul National Fondul securitate interna

Legătura dintre propunerile naționale și cele cinci obiective de politică ale Politicii de Coeziune stabilite la nivelul UE pentru perioada 2021-2027 este prezentată mai jos:

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
OP 1 - O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformari economice inovatoare și inteligente		
Digitalizare	Utilizarea digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	Continuarea dezvoltării și utilizării de infrastructuri mari CDI, de relevanță la nivel european și global, ca instrumente pentru transfer tehnologic
		Dezvoltarea oportunităților de afaceri prin utilizarea rezultatelor din cercetare și creșterea numărului de întreprinderi inovatoare, creșterea numărului de cercetători și investiții pentru trecerea de la concept la produs, sprijinirea dezvoltării și utilizării clusterelor cu accent pe exploatarea inovative și completarea verigilor lipsă din cadrul lanțului de verificare
		Creșterea succesului și performanței proiectelor de CDI prin identificarea mix-ului de intervenții, a necesarului de formare asociat specializărilor inteligente și dezvoltarea capacităților administrative
		Susținerea implementării mecanismelor de economie circulară în companiile românești

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
		Creșterea gradului de digitalizare al proceselor, produselor și serviciilor publice prin continuarea digitalizării proceselor și serviciilor publice aferente infrastructurilor critice (cum ar fi fiscalitate, pensii), evenimentelor de viață (EV) rămase neacoperite din perioada 2014-2020) a., asigurarea interoperabilității și a securității cibernetice, precum și prin creșterea gradului de digitalizare în domeniile educație, cultura și ocupare
		Digitalizarea în educație prin creșterea gradului de digitalizare în domeniu atât în ceea ce privește evenimentele de viață aferente, cât și în ceea ce privește utilizarea digitalizării ca instrument pentru frecventare și creștere a gradului de cultură
		Îmbunătățirea procesului guvernamental de luare a deciziilor prin sisteme și soluții informatice complexe prin ameliorarea cadrului de interoperabilitate la nivelul serviciilor publice
		Digitalizarea administrației și serviciilor publice la nivel local (siguranță publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, iluminat public, sisteme GIS - intervenții de tip smart-city)
		Transformarea digitală a companiilor prin adoptarea tehnologiilor și instrumentelor digitale care conduc noi modele de afaceri, sprijin pentru dezvoltarea Hub-urilor Inovative Digitale (DIH)
		Digitalizarea în învățământul preuniversitar, profesional și tehnic/dual și universitar prin crearea și dezvoltarea unor platforme digitale, baze de date și biblioteci virtuale pentru studenți, live streaming etc
IMM-uri	Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	Introducerea investițiilor tehnologice (inclusiv tehnologii IT&C, IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială), a investițiilor pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a IMM-urilor, precum și susținerea la nivel regional a Hub-urilor Inovative Digitale

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
		Suport pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru internaționalizare, sprijinirea clusterelor, sprijin pentru crearea de noi întreprinderi și trecerea de la stadiul de start-up la cel de scale-up
		Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea Instrumentelor Financiare
Cercetarea medicală	Intervenții în cercetarea din domeniul medical	Acțiuni dedicate cercetării și/sau utilizării clinice: ex. producție de plasmă sau derivate, producție de vaccinuri
		Cercetare în domeniul bolilor transmisibile/ netransmisibile (ex. combaterea cancerului)
		Realizarea unei infrastructuri de cercetare-dezvoltare în domeniul genomicii
Digitalizarea în medicină	Intervenții pentru digitalizare în domeniul medical	Refacere și modernizare sistem informatic (CNAS), Observatorul național pentru date în sănătate, soluții digitale în infrastructura din scanate (ex.: digitizare internă și externă a instituțiilor medicale), uniformizarea fluxurilor informaționale
OP 2 – O Europa mai verde		
Energie	Eficiență energetică	Sprijinirea marilor întreprinderi, respectiv a IMM-urilor, în acțiunile de îmbunătățire a eficienței lor energetice, prin proiecte demonstrative
		Îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri publice și rezidențiale, inclusiv prin utilizarea unor surse alternative de energie, precum și consolidarea clădirilor, în funcție de riscurile identificate
		Îmbunătățirea eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate pe bază de combustibili alternativi/SACET de condominiu
	Sisteme și rețele	Promovarea utilizării de echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
	inteligente de energie	electrice
		Implementarea de soluții digitale pentru localizarea/izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban
		Măsuri de creștere a adecvantei SEN prin investiții în soluții de flexibilitate
		Implementarea de soluții privind stocarea energiei "behindthemeteter"
Apă și apă uzată	Apă și apă uzată	Construirea și reabilitarea rețelelor de canalizare și construirea/reabilitarea/modernizarea (treapta terțiară) a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e. , inclusiv soluții pentru un management adecvat pentru tratarea nrmolurilor rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate; sisteme individuale adecvate de tratare a apelor uzate pot fi finanțate, în cadrul proiectelor regionale integrate de ape uzate, ca soluții tehnice aplicate punctual și justificat, la nivelul anumitor aglomerări, ulterior stabilirii și implementării cadrului legal și metodologic de către autoritățile responsabile la nivel național
		Construirea și reabilitarea și de sisteme de captare și aducțiune, stații de tratare, rețele de transport și distribuire a apei destinate consumului uman în contextul proiectelor integrate de ape și ape uzate.
		Măsuri necesare pentru eficientizarea proiectelor și sustenabilitatea investițiilor (automatizări, SCADA, GIS, contorizări, măsuri privind implementarea managementului activelor etc).
		Pregătirea și gestionarea proiectelor de investiții de ape și ape uzate.
		Consolidarea capacității actorilor implicați în sector.

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
Managementul deșeurilor	Economie circulara	Investiții în extinderea sistemelor de colectare separate atât în ceea ce privește colectarea din poartă în poartă a deșeurilor reciclabile și a biodeseurilor, dar și colectarea deșeurilor textile și deșeurilor menajere (echipamente mobile de colectare, mașini pentru colectarea separată, infrastructura suport pentru colectare, transportul deșeurilor și stocarea temporară, inclusiv centre de colectare prin aport voluntar).
		Investiții privind valorificarea materială a deșeurilor (stații de sortare, stații de compostare și instalații de digestie anaerobă).
		Investiții privind instalații de tratare a deșeurilor reziduale, inclusiv îmbunătățirea instalațiilor TMB existente.
		Investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri neconforme.
		Întărirea capacității instituționale a actorilor din sector în vederea accelerării tranziției spre economia circulară.
Biodiversitate	Biodiversitate	Îmbunătățirea accesului administratorilor/ custozilor siturilor Natura 2000 la servicii de asistență tehnică specializată pentru elaborarea sau revizuirea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii, pentru toate tipurile de habitate (inclusiv cele din mediu marin), prioritate la finanțare având planurile de management ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură.
		Menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor prin măsuri de conservare specifice prevăzute în planurile de management al siturilor Natura 2000, planuri de acțiune pentru specii, și după caz a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate.

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
		Facilitarea accesului autorităților și entităților cu rol în managementul biodiversității la servicii de asistență tehnică, cercetare și echipamente pentru îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor și consolidarea capacității de management al rețelei Natura 2000 și al altor arii naturale protejate de interes național.
Poluarea aerului	Calitatea aerului	Dotarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului cu echipamente noi, prin înlocuirea sau up-datarea echipamentelor existente de micșorare a poluanților, astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE, conform prevederilor directivelor europene.
Riscuri	Managementul riscurilor	Amenajarea complexă a bazinelor hidrografice prin utilizarea infrastructurii verzi sau prin adaptarea, construirea ori reabilitarea infrastructurii existente de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare adaptate la noile practici UE, inclusiv cele privind asigurarea conectivității laterale și/sau transversale a râului.
		Dezvoltarea infrastructurii de monitorizare, avertizare și alarmare a fenomenelor hidro-meteorologice severe (inundații și secete) pentru evaluarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv activități în scopul conștientizării publice.
		Consolidarea capacității administrative pentru asigurarea implementării directivelor europene în domeniu.
		Continuarea măsurilor de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere.
		Sprijinirea măsurilor pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusive creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională.
Poluarea solurilor	Situri	Sprijinirea procesului de inventariere și investigare preliminară și detaliată a siturilor Potențial

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
	contaminate	contaminate (în principal prin dezvoltarea unei baze de date și a unei platforme GIS care să permită actualizarea permanentă).
		Remediarea siturilor contaminate orfane aflate în proprietatea autorităților publice sau puse la dispoziția acestora de către proprietar, asigurarea calității factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane și mediului, inclusiv monitorizare postremediere a acestora.
Spații urbane degradate	Regenerare urbană	Regenerarea spațiilor urbane degradate prin investiții în infrastructura verde în zonele urbane și/sau reconversia funcțională a acestora.
Transporturi	Mobilitate urbana	Dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi).
		Dezvoltarea unor culoare de mobilitate.
		Realizarea de infrastructuri specifice pentru combustibili alternativi.
		Dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport public de metrou în regiunea București Ilfov.
		Dezvoltarea transportului metropolitan precum și îmbunătățirea calității serviciilor pe calea ferată prin asigurarea unor mijloace de transport ecologice pentru transportul călătorilor, precum și infrastructura pentru transportul public, sisteme inteligente de transport pentru transport public, ciclism și infrastructura de transport pietonal, dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public, achiziționare de troleibuze, autobuze, modernizare, echipare depou, e-ticketing.
Acvacultura	Pescuit și acvacultura	Srijinirea activităților de pescuit durabile din punct de vedere economic, social și al mediului.
		Promovarea activităților sustenabile de acvacultură.
		Promovarea marketingului, calitatii și valorii adăugate a produselor din pescuit și din acvacultura,

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
		precum și procesarea acestor produse.
OP 3 – O Europa mai conectata prin cresterea mobilitatii și conectivitatea TIC regionala		
Conectivitate	Dezvoltarea infrastructurii de transport, 1n special pe rețeaua principală, precum și conexiunea regiunilor la rețeaua TEN-T prin realizarea variantelor ocolitoare și a racordurilor lipsă, care vă permite o mai buna interconectare a regiunilor, dar și a României cu alte State Membre	Creșterea accesibilității regiunilor și populației prin construcția/ modernizarea rețelei rutiere și feroviare, la standarde europene, în special la nivelul rețelei TEN-T.
		Finalizarea tronsoanelor rutiere inițiate anterior și continuarea investițiilor în dezvoltarea rețelei TEN-T centrale și globale pentru asigurarea accesibilității la piețele internaționale.
		Reabilitarea și modernizarea drumurilor naționale care asigură conectivitatea zonelor cu o accesibilitate redusă.
		Realizarea de legături rutiere secundare reabilitate și nou construite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene inclusiv de tip descărcări autostradă.
		Îmbunătățirea sistemului de management al infrastructurii rutiere și a condițiilor de siguranță.
		Finalizarea investițiilor inițiate pe tronsoanele feroviare care asigură conectivitatea cu piețele internaționale, în coordonare cu proiectelepropute spre finanțare în CEF, îmbunătățirea condițiilor de management și control al traficului feroviar; implementarea unui mixt de măsuri de reformă și optimizare a serviciilor.
		Creșterea atractivitatii transportului naval prin îmbunătățirea condițiilor de navigație prin investiții în infrastructura portuară și prin investiții încă navigabile.
		Creșterea atractivității transportului intermodal pentru atragerea unui volum crescut de mărfuri manipulat în terminale intermodale (inclusiv în porturi).
OP 4 – O Europa mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale		

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
Educatie	Educatie	Investiții pentru îmbunătățirea accesibilității, calității și caracterului abordabil, din punctul de vedere al costurilor, ale educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv ale infrastructurii aferente.
		Investiții pentru a preveni abandonul școlar timpuriu, prin introducerea: unei abordări centrate pe elev, pentru copiii expuși acestui risc, a unor programe „A doua șansă”, flexibile, dar și a unor servicii relevante de consiliere și orientare profesională, concomitent cu îmbunătățirea competențelor cadrelor didactice, astfel încât să poată să acorde atenția necesară copiilor din grupurile vulnerabile /dezavantajate.
		Investiții pentru a ameliora calitatea educației și formării profesionale, astfel încât să se adapteze evoluțiilor înregistrate pe piața forței de muncă, inclusiv formările necesare și furnizarea de echipamente specifice.
		Investiții pentru a sprijini dezvoltarea unor metode și tehnici de predare inovatoare și eficiente.
	Infrastructura educationala	Îmbunătățirea accesului la educație prin construire /reabilitare /modernizare /dotare pentru toate tipurile de instituții de educație (preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar centre de educație și formare profesională/învățământ dual, etc.).
Ocupare	Accesul pe piața muncii	Integrarea tinerilor pe piața muncii
		Asigurarea accesului la ocupare pentru categoriile vulnerabile, inclusiv creșterea ocupării femeilor.
		Dezvoltarea culturii antreprenoriale, sprijinirea antreprenoriatului și a economiei sociale.
		Dezvoltarea mecanismelor de anticipare a competențelor și de monitorizare a politicilor active de ocupare.

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
		Dezvoltarea dialogului social și implicarea partenerilor sociali în implementarea politicilor de ocupare, inclusiv prin creșterea capacității acestora.
		Asigurarea unui mediu de lucru sigur și sanatos și promovarea îmbătrânirii active.
		Creșterea participării la învățarea pe parcursul întregii vieți pentru asigurarea tranzițiilor pe piață muncii și a mobilității profesionale a angajaților.
Sanatate	Sanatate	Investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial, inclusiv: implementarea planului de tranziție, acțiuni de instituționalizare/bugetare a spitalelor regionale, acțiuni de operaționalizare a spitalelor regionale, elaborarea și implementarea planului de formare a personalului.
		Dotarea și/sau modernizarea infrastructurii: cabinetelor medicilor de familie, a centrelor /compartimentelor unde se furnizează servicii de asistență medicală comunitară, în care se furnizează servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică.
		Dotarea/ extinderea/ modernizarea / reabilitarea infrastructurii publice: a unităților sanitare/ altor structuri publice care desfășoară activități medicale de tip ambulatoriu, a centrelor regionale de screening (ex. cancer mamar, cancer colorectal, cancer col uterin etc).
		Dezvoltarea de instrumente de suport care să faciliteze creșterea accesibilității și eficacității serviciilor de asistență medicală primară și integrarea cu serviciile de asistență medicală comunitară.
		Servicii de reabilitare, paliativ și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității.
		Investiții în infrastructura și servicii care vizează: unitățile sanitare dedicate serviciilor esențiale pentru

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
		afecțiuni complexe; structurile sanitare care au atribuții în prevenirea, controlul, diagnosticul și supravegherea bolilor transmisibile, inclusiv în epidemii, pandemii, controlul și supravegherea infecțiilor asociate actului medical și a celor implicate în sănătatea publică; Sistemul național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei.
		Implementarea de programe de screening populațional/ diagnosticare tratament al stadiilor incipiente în special pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile.
		Măsuri privind diagnosticarea precoce și/sau tratament, precum și creșterea capacității de îngrijire medicală a pacientului critic prenatal/ neonatal/ postneonatal.
		Măsuri destinate controlului infecțiilor asociate actului medical.
		Măsuri destinate creșterii eficacității serviciilor de laborator.
Incluziune socială	Sprijinirea incluziunii și promovarea dreptului la demnitate socială	Acoperirea nevoii de servicii sociale primare în mediul rural (rețele de asistenți sociali, servicii sociale pentru îngrijirea persoanelor vârstnice, rețea de asistență medicală comunitară).
		Extinderea rețelei de servicii de îngrijire de zi (inclusiv servicii de recuperare și respiro pentru copii cu dizabilitati) pentru copiii aflați în risc de separare de familii și pentru persoanele adulte cu dizabilitati.
		Creșterea capacității serviciilor de îngrijire a persoanelor vârstnice la domiciliu pentru mediul urban, centrelor de găzduire și de integrare pentru migranți, serviciilor pentru victimele violenței domestice și ale traficului de persoane.
		Dezvoltarea unei rețele de suport pentru persoanele vârstnice izolate/fără susținători legali și dezvoltarea de programe de voluntariat la nivel local.

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
		Sprijinirea autorităților locale pentru clarificarea situației juridice a așezărilor informale, pentru diagnoza socială în cadrul comunității ssi pentru nevoia de locuire în cazul calamitaților și pentru punerea în aplicare a strategiilor DLRC.
		Dezvoltarea rețelei de servicii pentru persoanele cu adicții și persoanele fără adăpost, pentru sprijinirea persoanelor post-detenție, de suport pentru încadrarea persoanelor cu dizabilități, de servicii mobile de recuperare pentru persoanele cu dizabilități.
		Crearea serviciilor de suport pentru asistarea deciziei pentru persoanele cu capacitate restrânsă de exercițiu.
		Sprijinirea persoanelor cu dizabilități în accesarea echipamentelor și tehnologiilor asistive, a familiilor monoparentale, a participării copiilor școlari în tabere de creație/sportive.
		Consilierea și orientarea tinerilor în proces de dezinstituționalizare și a copiilor cu probleme legate de comportament.
		Asigurarea de ajutor material sub formă de alimente, produse igiene, pachet pentru copil și masă caldă pentru persoanele dezavantajate.
		Creșterea calității serviciilor sociale prin asigurarea specializării/ perfecționării specialiștilor din domeniul social.
		Dezvoltarea infrastructurii de locuințe sociale în mediul urban.
		Dezvoltarea infrastructurii de servicii de recuperare pentru veterani.
		Dezvoltarea unei infrastructuri specific pentru protejarea memoriei victimelor Holocaustului și promovarea nondiscriminării.

Domeniu	Obiectiv specific	Priorități de investiții naționale / regionale
OP 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale		
Dezvoltare urbana	Dezvoltare urbana integrată	Investiții în municipiile reședințe de județ, inclusiv zonele funcționale, cu scopul de a consolida capacitatea de planificare și coordonare pentru gestionarea investițiilor urbane integrate, pentru a genera creștere economică, inovare și productivitate, precum și pentru a asigura accesul la noi locuri de muncă și servicii publice de bază la nivel local, în linie cu potențialul de creștere al acestora și în baza unei abordări personalizate.
		Investiții în zonele urbane de mici dimensiuni (municipii și orașe), inclusiv zonele funcționale, pentru asigurarea unui standard de viață minim acceptabil pentru toți cetățenii și creșterea rezilienței și potențialului de dezvoltare a acestora.
		Investiții în regenerarea fizică și securitatea spațiilor publice urbane.
Patrimoniu și turism	Investiții în patrimoniul cultural, natural și turism	Investiții în infrastructura turistică, inclusiv în noi tehnologii, dezvoltarea unei rețele de destinații turistice competitive, precum și creșterea calității serviciilor.
		Investiții de conservare și restaurare a patrimoniului cultural (cetăți medievale, mănăstiri și biserici, centre etnografice, monumente arheologice, case memoriale, alte măsuri de recunoaștere a valorilor naționale etc).
Dezvoltare teritorială integrată	Dezvoltare teritorială integrată	Continuarea implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabile a ITI Delta Dunării și implementarea Strategiei ITI Valea Jiului.
		Finantarea strategiilor DLRC pentru comunitati urbane cu peste 20.000 de locuitori.

3.3 Contextul regional de dezvoltare

Prioritățile și obiectivele specifice ale regiunii, conform versiunii draft (mai 2020) a strategiei de dezvoltare regională Nord-Est 2021-2027 sunt:

P.1. Dezvoltarea unei economii competitive:

- O.S.1.1. Stimularea capacităților de inovare-cercetare și promovare a adoptării tehnologiilor avansate
- O.S. 1.2. Sprijinirea înființării de noi firme, competitive și sustenabile, în domenii de interes local și regional
- O.S. 1.3. Îmbunătățirea competitivității firmelor prin creșterea productivității în domenii cu valoare adăugată
- O.S.1.4. Îmbunătățirea competitivității prin creșterea accesului la serviciile tehnologiei
- O.S. 1.5. Creșterea competitivității și sustenabilității industriilor culturale și creative
- O.S. 1.6. Creșterea competitivității economice în mediul rural
- O.S. 1.7. Sprijinirea valorificării potențialului turistic existent

P.2. Dezvoltarea capitalului uman:

- O.S. 2.1. Creșterea ocupării în rândul grupurilor vulnerabile și a tinerilor
- O.S. 2.2. Îmbunătățirea accesului și participării la educație și formare de calitate
- O.S. 2.3. Creșterea accesului la un act și sistem medical de calitate, eficient, modern
- O.S. 2.4. Combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin regenerarea zonelor rurale și urbane aflate în declin

P.3. Protejarea mediului și optimizarea utilizării resurselor:

- O.S. 3.1. Sprijinirea și promovarea eficienței energetice
- O.S. 3.2. Promovarea managementului durabil al apei

O.S. 3.3. Promovarea tranziției către economia circulară

O.S. 3.4. Promovarea adaptării la schimbările climatice și prevenirea riscurilor

O.S. 3.5. Îmbunătățirea protecției și conservării biodiversității și reducerea poluării

P.4. Dezvoltarea unei infrastructuri moderne, inteligente, reziliente și durabile

O.S. 4.1. Creșterea accesibilității, conectivității și siguranței prin realizarea de investiții în infrastructura de transport

O.S. 4.2. Îmbunătățirea accesului la infrastructura de comunicații de mare viteză

O.S. 4.3. Reducerea emisiilor de carbon prin realizarea și implementarea planurilor de mobilitate urbană

O.S. 4.4. Asigurarea condițiilor de dezvoltare în mediul urban, prin realizarea de investiții în infrastructura locală

O.S. 4.5. Asigurarea condițiilor de dezvoltare în mediul rural, prin realizarea de investiții în infrastructura locală

Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Nord-Est (RIS 3) stabilește un număr de 6 domenii de specializare inteligentă ale regiunii, respectiv:

- Agro-alimentar
- Textile și noi materiale avansate
- Biotehnologii
- Mediu și Energie
- Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor (IT&C)
- Turism pentru stil de viață sănătos

Prioritățile orizontale pentru specializarea regională sunt:

P.1.Dezvoltarea competențelor de inovare în rândul noilor generații:

1.1 Promovarea parteneriatelor între instituțiile de învățământ regionale pentru sincronizarea ofertei de pregătire cu nivelul actual al inovării în domeniile prioritare smart

1.2. Facilitarea schimburilor între elevi, studenți, masteranzi, doctoranzi și firmele inovatoare din sectoarele prioritare smart

1.3 Promovarea parteneriatelor cu instituțiile de învățământ regionale pentru dezvoltarea activităților extrașcolare, promovarea creativității și atitudinii inovative

P.2. Sprijinirea întreprinderilor inovative din Regiunea Nord-Est:

2.1. Sprijin pentru transformarea ideilor inovative în idei de afaceri

2.2. Dezvoltarea (crearea, extinderea, dotarea și acreditarea) infrastructurilor de TT și PST și a competențelor personalului propriu acestora pentru a diversifica oferta de servicii de transfer tehnologic și a comercializa rezultatele cercetării

2.3. Sprijin pentru implementarea de către IMM inovative a unor instrumente financiare

2.4. Sprijin pentru implementarea de către IMM și clustere a unor investiții directe pentru dezvoltarea tehnologică, a economiei durabile și incluzive

P.3 Sprijinirea inițiativelor de clusterizare și internaționalizare

3.1. Crearea și consolidarea rețelelor de afaceri și a clusterelor regionale

3.2. Promovarea cooperării interregionale (în special Platformele Tematice S3) și internaționalizarea afacerilor

3.3. Atragerea investițiilor străine directe în domenii prioritare smart

Capitolul 4. Viziune, obiective și măsuri de dezvoltare a comunei Deleni

4.1 Viziunea de dezvoltare

Susținerea unui mediu economic social, competitiv, stabil, sănătos și diversificat care să asigure creșterea economică continuă și creșterea calității vieții cetățenilor Comunei.

4.2 Obiectivul general

Dezvoltarea economico-socială echilibrată și durabilă a comunei Deleni, care să conducă la creșterea calității vieții și la reducerea disparităților față de comunele din regiunile dezvoltate ale Uniunii Europene.

Strategia de dezvoltare locală creionează o viziune de dezvoltare pentru orizontul de timp estimativ 2021 - 2027 și identifică o serie de obiective strategice care sunt transpuse în obiective specifice și acțiuni concrete.

Rezultatele analizei SWOT, rezultatele obținute în urma analizei informațiilor referitoare la toți indicatorii importanți împreună cu prioritățile de la nivelul strategiilor și politicilor relevante în plan local, regional și național, concură la trasarea unui model de dezvoltare activ asupra teritoriului Comunei și a principalelor domenii de activitate. Sunt vizate principalele domenii de interes care au fost urmărite și în cadrul analizei SWOT, a căror viitoare abordare se reflectă în enunțarea obiectivului general, a obiectivelor strategice și a obiectivelor specifice, după cum urmează.

Astfel, în orizontul de timp propus, Comuna Deleni va fi un teritoriu armonios alcătuit, prin cultivarea, protejarea și valorificarea resurselor locale naturale și prin susținerea propunerilor care soluționează în mod eficient probleme actuale, în acord cu cele mai noi standarde de dezvoltare și prin promovarea și susținerea capitalului uman la toate treptele, economic, social, educațional, sanitar, cultural.

4.3 Prioritățile și obiectivele strategice

Prioritatea 1: Dezvoltarea Infrastructurii

- O.S. 1.1 Reabilitarea și darea în funcțiune a rețelei de apă în satele Bulboacă, Deleni și Zizinca;
- O.S. 1.2 Achiziția de utilaje multifuncționale pentru întreținerea drumurilor și a spațiilor publice;
- O.S. 1.3 Introducerea rețelei de canalizare;
- O.S. 1.4 Extinderea rețelei de alimentare cu gaze naturale;
- O.S. 1.5 Reabilitarea și modernizarea unităților de învățământ;
- O.S. 1.6 Construcția de săli și terenuri de sport;
- O.S. 1.7 Construirea unui Centru de Zi pentru persoane aflate în situații de risc;
- O.S. 1.8 Modernizarea clădirilor aflate în domeniul public al comunei și utilizarea acestora în scop social.
- O.S. 1.9 Modernizarea infrastructurii rutiere;
- O.S. 1.10 Realizarea unei rețele de internet de mare viteză;

Prioritatea 2: Modernizarea serviciilor pentru populație

- O.S. 2.1 Întărirea capacității instituționale: Operaționalizarea serviciilor, a pregătirii profesionale și a relației funcționar – contribuabil;
- O.S. 2.2 Informatizare și investiții în resursele umane;
- O.S. 2.3 Creșterea nivelului de securitate a satelor;
- O.S. 2.4 Constituirea de parteneriate pentru realizarea unor investiții în capitalul uman;
- O.S. 2.5 Reducerea birocrăției și digitalizarea serviciilor pentru populație;
- O.S. 2.6 Păstrarea tradițiilor locale și dezvoltarea sectorului creativ;
- O.S. 2.7 Amenajarea spațiilor verzi și de agrement, locuri de joacă;
- O.S. 2.8 Creșterea calității serviciilor publice locale și prin dotarea tehnologică a acestora.

Prioritatea 3: Protecția Mediului

- O.S. 3.1 Combaterea eroziunii solului, amenajări cursuri de apă, regularizări;
- O.S. 3.2 Amenajarea islazurilor comunale;
- O.S. 3.3 Combaterea poluării aerului, solului și apelor prin acțiuni de împădurire și creare de perdele forestiere, testare a calității apei din râuri și iazuri și informarea populației cu privire la acțiunile care poluează aerul și mediul înconjurător;
- O.S. 3.4 Producerea energiei din surse regenerabile;
- O.S. 3.5 Extinderea și modernizarea rețelei de iluminat public;
- O.S. 3.6 Sprijinirea transportului electric;
- O.S. 3.7 Modernizarea sistemului de colectare a deșurilor.

Prioritatea 4: Dezvoltarea economiei și stimularea mediului de afaceri

O.S. 4.1 Crearea unui cadru favorabil dezvoltării activităților industriale pe raza comunei Deleni;

O.S. 4.2 Creșterea nivelului de informare în rândul populației, cu privire la realizarea de investiții cu fonduri europene nerambursabile;

O.S. 4.3 Sprijinirea acțiunilor de cooperare între fermieri;

O.S. 4.4 Stimularea și sprijinirea antreprenoriatului;

O.S. 4.5 Asigurarea facilităților necesare pentru dezvoltarea serviciilor;

O.S. 4.6 Amenajarea zonelor de agrement și a punctelor turistice;

O.S. 4.7 Asigurarea suportului pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri inovative pentru IMM-uri.

Capitolul 5. Implementarea Strategiei

5.1 Plan de proiecte propuse în cadrul strategiei de dezvoltare locală a comunei Deleni în perioada 2021-2027

PROIECTE PROPUSE ÎN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI DELENI, JUDEȚUL VASLUI, PENTRU PERIOADA 2021-2027

Proiecte prioritare pentru comuna Deleni

Actiuni

- ❖ Proiectul de reabilitare și punere în funcțiune a rețelei de apă
- ❖ Proiecte de promovare a comunei cu scopul de a atrage persoane care să-și stabilească domiciliul în comuna Deleni
- ❖ Proiecte de renovare/reabilitare/construire locuințe sociale pentru a atrage persoane tinere care să-și stabilească domiciliul în comuna Deleni
- ❖ Proiecte de promovare „casa de vacanță” sau „locuința de la țară” pentru persoanele din mediul urban care-și doresc să se bucure de un mediu curat, liniștit și liniștit în mediul rural
- ❖ Proiecte pro-nataliste la nivel local prin implementarea unor programe sociale țintite către familii și copii

Indicatori: creșterea populației cu minim 5%

Resurse: Bugetul local; Fonduri guvernamentale; Fonduri europene nerambursabile

Responsabil/instituție: Primăria comunei Deleni

Termen de realizare: 2021 - 2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
1.	Modernizarea infrastructurii rutiere	Număr de km de drum asfaltat/pietruit/reabilitat/modernizat	Bugetul local Fonduri guvernamentale Fonduri europene nerambursabile	Departamentul urbanism al Primăriei comunei Deleni	2021-2027
	Amenajare trotuare în comună, ulițe, podețe, alei comunale, parcări Reabilitare si modernizare infrastructura rutiera afectata de viituri	Număr de km modernizați Nr. de km de trotuare reabilite, inclusiv facilități pentru persoanele cu dizabilități Nr. km de zonă pietonală			
2.	Achiziția de utilaje multifuncționale pentru întreținerea drumurilor și a spațiilor publice din comuna	Număr de utilaje multifuncționale pentru lucrările de întreținere drumuri (sătești, comunale, județene, naționale), spații verzi, spații de joacă, cimitire, șanțuri, etc.	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile – GAL Podu Inalt Vaslui	Serviciul achiziții publice/Serviciul Gospodărire Comunală/Primăria comunei Deleni	2021-2027
3.	Infiintarea rețelei de canalizare, apă menajeră și apă pluvială	Nr. de km de rețele construite	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
4.	Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale	Nr. de km rețea de gaze naturale realizate	Fonduri europene nerambursabile Fonduri guvernamentale	Primăria comunei Deleni	2021-2027
5.	Combaterea eroziunii solului, amenajări cursuri de apă, regularizări	Acțiuni de combatere a eroziunii solului	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile Fonduri guvernamentale	Serviciul Drumuri și Gospodărire Comunală	2021-2027
6.	Realizarea unui teren de sport/sala de sport	Suprafata teren de sport/sala de sport	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile Fonduri guvernamentale	Primăria comunei Deleni	2021-2027
7.	Combaterea poluării aerului, solului și apelor prin acțiuni de împădurire și creare de perdele forestiere, testare a calității apei din râuri și iazuri și informarea	Număr de ha împădurite; Număr de probe de apă și sol; Număr de informate;	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
	populației cu privire la acțiunile care poluează aerul și mediul înconjurător				
8.	Asigurarea infrastructurii necesare dezvoltării transportului ecologic	Reducerea poluării generate de traficul rutier Nr. piste biciclisti realizate	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027
9.	Reabilitarea și modernizarea spațiului public, inclusiv dotarea cu mobilier urban	Design unitar pentru mobilierul urban Creșterea spațiului public Sistem unitar de expunere reclame	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile Fonduri guvernamentale	Serviciul Drumuri și Gospodărire Comunală /Dep. Achiziții publice/ Primăria comunei Deleni	2021-2027
10.	Realizarea unei piețe agro-alimentare	Nr. de piețe agro-alimentare realizate	Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027
11.	Investiții în energie regenerabilă. Achiziție / construcție facilități de producție a energiei din surse regenerabile	Număr de kw produși și introduși în rețeaua de distribuție energie electrică	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile Fonduri norvegiene	Primăria comunei Deleni	2021-2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
12.	Extindere rețea de iluminat public și modernizare cu becuri economice	Număr de km. de rețea de distribuție energie electrică; Număr de kw. economisiți	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile Fonduri norvegiene	Primăria comunei Deleni	2021-2027
13.	Construire stații de încărcare pentru mașini electrice	Număr de stații; Număr de mașini electrice achiziționate	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027
14.	Management eficient privind controlul și monitorizarea producerii, transportării și depozitării deșeurilor industriale și menajere	Nr. de puncte colectare selectivă Platformă ecologică pentru depozitarea deșeurilor menajere	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni Operatorul de preluare a deșeurilor	2021-2027
15.	Ecologizarea siturilor urbane degradate	Creșterea numărului de spatii utile	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027
16.	Reabilitare, modernizarea și dotarea unităților de învățământ și bibliotecilor	Număr de unități de învățământ reabilitate/modernizate/dotate; Număr de preșcolari și școlari;	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni/ Unități de învățământ	2021-2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
		Număr de cadre didactice și personal auxiliari Număr cărți achiziționate/donate	Fonduri norvegiene		
17.	Reabilitarea obiectivelor de patrimoniu cultural	Număr de obiective reabilite; Număr de evenimente organizate	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile Fonduri guvernamentale	Compartiment cultură/ Primăria comunei Deleni	2021-2027
18.	Achiziția de microbuze, autobuze electrice	Nr. Microbuze, autobuze electrice	Bugetul local Fonduri europene nerambursabile Fonduri guvernamentale	Primăria comunei Deleni	2021-2027
19.	Renovarea și reabilitarea așezămintelor cultelor religioase	Număr de biserici și case praznicale /mortuare construite/ reabilite	Buget local	Primăria comunei Deleni, Biserica	2021-2027
20.	Construirea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii de sănătate și asistență socială	Nr. de centre modernizate /îfiintate Nr. de echipamente medicale noi achiziționate	Fonduri europene	Primăria comunei Deleni	2021 - 2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
		Centru pentru persoanele victime ale violenței domestice Centru de testare multidroga Serviciul de asistență medicală la domiciliu Cantina de ajutor reabilitată			
21.	Construirea unui Centru de zi pentru persoane aflate în situații de risc;	1 centru de Zi Număr de beneficiari sprijiniți.	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene nerambursabile Fonduri norvegiene	Primăria comunei Deleni	2021-2027
22.	Infiintarea de structuri de economie socială	Număr întreprinderi sociale	Fonduri europene	Primăria comunei Deleni	2021 - 2027
23.	Creșterea siguranței publice și capacității operaționale de intervenții în caz de urgență	Nr. de acțiuni de protecție realizate Aparatură specifică achiziționată	Fonduri europene	Primăria comunei Deleni	2021 - 2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
24.	Susținerea și dezvoltarea ONG, inclusiv a parteneriatelor dintre acestea și administrația publică	Nr. de ONG-uri înscrise în baza de date a administrației Nr. de ONG-uri implicate în proiecte cu caracter comunitar Nr. de parteneriate încheiate de APL cu ONG-uri Nr. de proiecte derulate în parteneriat Nr. de proiecte realizate Nr. de acțiuni specifice realizate	Fonduri europene	Primăria comunei Deleni	2021 - 2027
25.	Achiziția de sisteme informatice pentru primărie – digitalizare	Număr echipamente informatice Număr servicii digitalizate	Fonduri europene	Primăria comunei Deleni	2021 - 2027
26.	Reabilitarea spațiilor aflate în inventarul comunei și transformarea acestora în centru de permanență pentru servicii de asistență socială	1 centru de permanență pentru servicii de asistență socială	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene nerambursabile Fonduri norvegiene	Compartimentul asistență social/ Primăria comunei Deleni	2021-2025

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
27.	Calitate și eficiență în serviciile de sănătate și asistență socială	Nr. de campanii de informare privind sănătatea publică Nr. de urgențe rezolvate Nr. de campanii de informare privind asistența socială Nr. de proiecte dedicate persoanelor defavorizate Nr. de acțiuni de voluntariat în domeniul asistenței sociale	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene nerambursabile Fonduri norvegiene	Primăria comunei Deleni	2021-2027
28.	Realizarea de parcuri pentru copii, tineri si persoane varstnice	Suprafata parcuri mp	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene nerambursabile Fonduri norvegiene	Primăria comunei Deleni	2021-2027
29.	Dotare sediu Primărie Comuna Deleni cu echipamente IT	1 sediu Primăria Deleni dotat cu echipamente IT	Buget local	Primaria comunei Deleni	2021-2025

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
30.	Informatizare și investiții în resursele umane	Număr de programe de perfecționare profesională	Buget local	Primăria comunei Deleni, Consiliul Local Deleni	2021-2025
31.	Pază și ordine publică prin campanii de informare despre posibile infracțiuni	Număr de acțiuni de informare	Buget local	Primăria comunei Deleni/ Postul de Poliție din comună	2021-2027
32.	Instalare camera de supraveghere în toate satele comunei Deleni	Număr de camere de supraveghere instalate	Buget local	Primăria comunei Deleni	2021- 2027
33.	Organizare festivaluri și târguri cu diferite tematici pentru atragerea turiștilor	Număr de festivaluri și târguri	Buget local	Primăria comunei Deleni	2021- 2027
34.	Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a unităților de învățământ în vederea asigurării unui act educațional de calitate	Nr. de unități de învățământ reabilite Nr. de unități de învățământ dotate cu echipamente IT Nr. de săli de sport construite /reabilite	Buget local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027
35.	Organizarea festivităților din comuna		Buget local	Primăria comunei Deleni	2021-2027

Nr. crt	Acțiuni	Indicatori	Resurse	Responsabil/instituție	Termen de realizare
	Organizare festival datini și obiceiuri	Număr de evenimente			
	Organizare zilele comunei	Număr de evenimente			
	Sărbătorirea cuplurilor din comună care împlinesc 50 ani de la căsătorie	Număr de cupluri sărbătorite			
	Sprijinirea ansamblurilor folclorice pentru participare la diferite evenimente organizate în țară și în străinătate	Număr de evenimente			
36.	Sprijinirea și promovarea meșteșugurilor	Număr de târguri și festivaluri organizate	Buget local Fonduri europene nerambursabile	Primăria comunei Deleni	2021-2027

5.2 Implementarea și monitorizarea strategiei

Dezvoltarea unui proiect de investiții la nivel local presupune identificarea și alegerea unei surse de finanțare adecvate, ceea ce implică o bună stăpânire a informațiilor legate de nevoile curente și viitoare ale cetățenilor comunității locale, a legislației naționale în vigoare, legislației europene în vigoare, în ceea ce privește accesarea de fonduri europene, precum și a surselor de finanțare disponibile.

În vederea implementării acestei strategii, Autoritatea Publică Locală trebuie să-si întărească capacitatea instituțională la toate nivelele, atât de conducere cât și de execuție. Datorită caracterului limitat al resurselor umane și financiare, acest demers presupune de asemenea atragerea de resurse financiare necesare instruirii pentru creșterea nivelului de pregătire și de specializare a personalului. Deoarece acest proces este de durată, este necesar ca administrația locală să se mobilizeze imediat și să implementeze proceduri clare de lucru, în toate compartimentele functionale, cu atenție deosebită la structura ce va avea responsabilitatea implementării strategiei. Funcționarii publici vor trebui să urmeze suficient de multe forme de instruire, fie la locul de muncă, fie în cadrul unor structuri de formare de scurtă sau lungă durată, ce le vor conferi specializările și aptitudinile necesare. Dintre specializările cele mai importante și necesare se pot aminti:

- Urbanism și amenajarea teritoriului;
- Impozite și taxe locale;
- Dezvoltare economică locală și regională;
- Achiziții publice în contextul reglementărilor Uniunii Europene;
- Managementul proiectelor de investiție.

Accesul la fondurile Uniunii Europene este esențial pentru implementarea proiectelor incluse în Strategia de Dezvoltare Locală. Asistența tehnică de specialitate este de asemenea necesară creșterii capacității instituționale a structurilor aparatului de lucru al administrației locale, cu atenție deosebită la structura ce va avea responsabilitatea implementării strategiei, în special pentru asigurarea unui nivel reprezentativ de absorbție a

fondurilor. În acest plan de management se recomandă crearea unui birou specializat pentru implementarea direcțiilor de dezvoltare strategică, compus din persoanele cu rol activ în planificarea strategică și care fac parte din aparatul propriu local. Dintre structurile locale de lucru, cel mai indicat a se ocupa de implementarea strategiei este Secretariatul. Astfel, pornind de la componenta inițială a Secretariatului, acesta se poate redimensiona astfel încât să asigure o structură flexibilă și integrată, care să permită alocarea responsabilităților și comunicarea eficientă în implementarea strategiei. Vor exista și situații când responsabilitatea implementării unui proiect va reveni unei alte structuri care nu aparține de administrația locală, dar care reprezintă beneficiarul final. În această situație a implementării în parteneriat a proiectelor, biroului de planificare și dezvoltare strategică îi revine sarcina coordonării indirecte și pentru responsabilii managementului se va asigura transferul real de cunoștințe, astfel încât să nu existe derapaje în perioada de implementare și/sau de operare.

De asemenea, comunicarea proiectelor către comunitate devine o necesitate, în special în zonele de intervenție, în sensul creșterii impactului considerat, prin asigurarea suportului populației.

Nu în ultimul rând trebuie să se menționeze faptul că această construcție instituțională solicită deopotrivă resurse umane și financiare, precum și suport politic din partea responsabililor locali, astfel că documentele de planificare ale implementării strategiei vor fi supuse spre aprobare Consiliului Local în mod oficial. În acest fel, angajamentul implementării strategiei devine public, precum și una dintre prioritățile administrației în exercițiile financiare publice următoare.

Bugetul local de venituri și cheltuieli în perioada imediat următoare aprobării Strategiei de Dezvoltare Durabilă va reflecta noua abordare a managementului Administrației Publice Locale asupra obiectivelor strategice. Bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să fie construit echilibrat, perfect capabil să ofere suportul financiar optim necesar dezvoltării, deoarece reprezintă punctul critic al tuturor activităților de implementare.

Odată ce proiectele au fost dezvoltate, cel puțin la nivel incipient de prefizabilitate, se vor determina sumele necesare implementării proiectelor în funcție de importanța lor, perioada de implementare, precum și schema de coordonare a fondurilor publice și private proprii sau atrase, ținând nivele ridicate pentru factorii de multiplicare.

Monitorizarea este un instrument al planificării strategice și constă în evaluarea activităților de proiect, rezultatelor intermediare ale bugetului cheltuit, precum și identificarea riscurilor care apar în implementarea proiectului. Scopul este de îmbunătățire a eficienței și ajustare a activităților, în cazul în care nu se ating obiectivele și scopurile stabilite.

Evaluarea este un alt instrument de planificare strategică prin care se apreciază dacă obiectivul/scopul inițial a fost atins în perioada de implementare, în intervalul de timp și de buget alocat. Evaluarea se efectuează de asemenea la sfârșit, sau ulterior implementării proiectului, în vederea îmbunătățirii deciziilor pentru procesul investițional în viitor. Evaluarea inițială se efectuează la momentul în care se decide asupra oportunității unui proiect.

Graficul de implementare a proiectelor este utilizat în activitatea curentă de monitorizare. Odată aprobată strategia de dezvoltare, inclusiv cu proiectele sale prioritare, se întocmeste acest grafic de implementare, deosebit de util pentru activitatea de monitorizare. Monitorizarea are finalitate în condițiile în care activitățile de proiect sunt bine formulate, indicatorii de performanță sunt corect dimensionați, iar sursele de culegere a informațiilor pentru verificare sunt credibile. Astfel, obiectivele specifice se vor prezenta în acest capitol alături de indicatorii de impact și de monitorizare, precum și de sursele de culegere a datelor relevante, care permit aprecierea gradului de implementare a strategiei.

Satul viitorului

Se pierde tot mai mult în trecut satul bunicilor, satul plin de noroi, satul fără case cu baie și apă caldă, satul în care s-a plâns destul, satul fără drumuri asfaltate, satul oamenilor fără drepturi, satul din care mulți nu de prea mult bine au plecat.

Dar, satul nou (vestea bună), satul viitorului în România, răsare odată cu conectarea la internet, cu drumurile asfaltate, cu mai multă educație și diversitate, cu tineri care se întorc după ce au văzut ce fac alții prin alte locuri, cu fonduri pentru rural.

Satul românesc al viitorului va arăta așa:

- săteni educați și conectați, care își cunosc drepturile;*
- primari și alți funcționari implicați în proiecte realizate corect, nu doar pe jumătate;*
- medici de comună care te vor sănătos, nu care te așteaptă bolnav ca să-ți dea pastile;*
- profesori dedicați și școli mai bune; parteneriate între școli de sat și școli de oraș.*
- natură curată, gunoiul aruncat în recipientele de colectare; – fără chimicale și prafuri ciudate care distrug pământurile; – semințe curate;*
- omul de la sat va face un lucru și bine, în loc de 10 lucruri făcute care-cum.*
- ajutor, voluntariat, empatie, dăruit de timp, energie și lucruri, bucurie de a trăi împreună în comunitate, toate acestea vor umple golul ce șade ca o ceață între mulți oameni ai satului vechi.*
- afacerile locale făcute în colaborare, dar separat, pe clustere. Fonduri folosite ca să conecteze mai multe afaceri în rural, nu doar câte una ici-colo pentru a spăla cineva niște bani! Astfel, un sat oarecare poate deveni turistic sau agricol, sat în care vor veni bani pentru oameni, nu doar pentru partide, cum ne-am obișnuit deja de atâția ani.*
- cazare la țară, în gospodării, turism bazat mai mult pe relaționare și prietenie, nu doar pe câștiguri și servicii.*
- satul în care educația, cultura și tradițiile se vor împleti cu munca și va fi iar sens în toate, dar în contextul actual.*

Dar cine să le facă pe toate dacă nu noi? În satul despre care vorbesc nu ne mai mândrim doar cu Decebal, Avram Iancu și alții din trecut, ci și cu ce facem noi, eu și tu!

Va veni ziua când țăranul va fi iar mândru că e țăran. Și mulți, după ce vor termina vineri seara mulsul vacilor sau munca de la țară care o fi ea, își vor pune cămașa și vor pleca la un eveniment, cum mulți fac deja prin țări care s-au deșteptat mai devreme. Iar noi vom avea un pas în față: natura încă suficient de vie, pe care trebuie să o protejăm! (Andy Hertzin Blogon decembrie 18, 2020)